

KANUNLAR VE KARARLAR BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İÇTÜZÜĞÜ

F İ H R İ S T

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İÇTÜZÜĞÜ

	Madde	Sayfa
BİRİNCİ KISIM		
Genel Hükümler ve Tarifler		
Dönem, yasama yılı, birleşim ve oturum	1	17
Üye tamsayısı	2	17
İlk toplantı, andiçme ve göreve başlama	3	18
Yasama yılının başlaması	4	18
Tatil	5	18
Araverme	6	19
Tatilde veya aravermede toplantı	7	19

İKİNCİ KISIM

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuruluşu

BİRİNCİ BÖLÜM		
Başkanlık Divanı		
Geçici Başkanlık Divanı	8	20
Başkanlık Divanının kuruluşu	9	20
Başkan seçimi ve süresi	10	20
Parti gruplarının Başkanlık Divanında temsili	11	21
Başkanlık Divanında boşalma	12	22
Başkanlık Divanının görevleri	13	22
Başkanın görevleri	14	23
Başkanvekillerinin görevleri	15	24
Kâtip üyelerin görevleri	16	24
İdare amirlerinin görevleri	17	25

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
İKİNCİ BÖLÜM		
Siyasî Parti Grupları ve Danışma Kurulu		
Siyasî parti gruplarının kuruluşu	18	25
Danışma Kurulu	19	26
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		
Komisyonlar		
Komisyonların adları	20	27
Parti gruplarının komisyonlarda temsili	21	28
Komisyon üyeliklerinde boşalma	22	28
Komisyonlara havale, esas ve tali komisyonlar	23	29
Komisyon başkanı, başkanvekili, sözcü ve kâtibinin seçimi	24	30
Tatil ve araverme sırasında komisyonların çalışması	25	30
Komisyonların toplantıya çağırılması	26	30
Komisyon başkanı, toplantı ve karar yeter sayısı	27	31
Komisyonlara devam	28	31
Komisyonlarda söz alma	29	32
Komisyonlarda Yürütmenin temsili ve uzman çağırılması	30	32
Komisyon toplantılarına girebilecek olanlar	31	32
Komisyonlarda kapalı oturum	32	32
Komisyon tutanakları	33	33
Görüş alma, görüş bildirme	34	33
Komisyonların yetkisi, toplantı yeri ve zamanı	35	34
Bekleme süresi	36	34

	Madde	Sayfa
Komisyonlarda inceleme süresi	37	35
Anayasaya uygunluğun incelenmesi	38	35
Erteleme	39	36
Başbakanlığa haber verme	40	36
Bakanlıklarla yazışma	41	36
Komisyon raporları	42	36
Komisyonlarda yeniden görüşme	43	37
Eski raporun benimsenmesi	44	37
Genel Kurulda komisyonların temsili	45	38
Komisyon toplantılarının düzeni	46	38
Komisyonlar bülteni	47	38
Arşive verilecek komisyon dosyaları	48	38

ÜÇÜNCÜ KISIM

Genel Kurul Çalışmaları

Gündem	49	39
Özel gündem	50	40
Gelen kâğıtlar listesi	51	40
Genel Kurulda bekletilme süresi	52	40
Teşekkür, tebrik ve temenniler	53	41
Toplantı günleri	54	41
Birleşimin açılması ve kapanması	55	41
Kıyafet	56	42
Yoklama	57	42
Geçen tutanak hakkında düzeltme	58	42

	Madde	Sayfa
Gündem dışı konuşma	59	43
Söz alma, konuşmalar ve yazılı konuşmalar	60	43
Söz sırası ve söz sırasını değiştirme	61	44
Yürütmenin temsili	62	44
Usul hakkında konuşma	63	45
Başkanın görüşme ve oylamalara katılamaması	64	45
Görüşmelerde genel düzen	65	46
Başkanın söz kesmesi	66	46
Konuşma üslûbu	67	46
Gürültü ve kavgâ	68	46
Açıklama hakkı	69	47
Kapalı oturumlar	70	47
Kapalı oturum tutanakları	71	48
Görüşmelerin tamamlanması	72	48

DÖRDÜNCÜ KISIM

Kanunların Yapılması

Kanun tasarıları ve komisyonlara havale	73	49
Kanun teklifleri	74	49
Geri alma ve benimseme	75	49
Reddedilen kanun tekliflerinin yeniden verilememesi	76	49
Seçimlerin yenilenmesi halinde kanun tekliflerinin durumu	77	50
Hükümetin çekilmesi halinde kanun tasarı ve teklifleri	78	50

	Madde	Sayfa
Raporların okunmaması	79	50
Raporda ret istemi	80	51
Kanun tekliflerinin Genel Kurulda görüşülmesi	81	51
Komisyon metninin önce oylanması	82	52
Bir maddenin önce konuşulması	83	53
Anayasaya aykırılık önermeleri	84	53
Tetkik Kurulu ve maddî hatalar	85	53
Son konuşmalar	86	53
Değişiklik önermeleri	87	53
Metnin veya maddenin geri istenmesi	88	55
Genel Kurulda yeniden görüşme	89	56
Milletlerarası andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunmasına dair teklifler	90	56
Temel kanunlar	91	56

BEŞİNCİ KISIM

Özel Hükümler

Genel veya özel af ilanını içeren kanun teklifleri	92	58
Anayasanın değiştirilmesi	93	58
Anayasada değişiklik tekliflerinin kabulü	94	58
Seçimlerin yenilenmesi kararı	95	59

ALTINCI KISIM
Bilgi Edinme ve Denetim Yolları

BİRİNCİ BÖLÜM
Yazılı Soru

Yazılı Soru	96	59
Sorulamayacak konular	97	60
Sözlü sorunun gündeme alınması ve cevaplandırılması	98	60
Yazılı sorunun cevabı	99	60
Başkanlıktan sorular	100	61

İKİNCİ BÖLÜM
Genel Görüşme

Genel görüşmenin tarifi	101	61
Genel görüşmenin açılması	102	61
Genel görüşme için özel gündem	103	62

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Meclis Araştırması

Meclis Araştırmasının tarifi ve açılması	104	62
Meclis Araştırma Komisyonu ve yetkileri	105	63

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Gensoru

Gensoruda usul	106	63
----------------	-----	----

BEŞİNCİ BÖLÜM**Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların
Soruşturulması ve Yüce Divana Sevki**

Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar hakkında verilen Meclis soruşturması önergeleri	107	64
Meclis soruşturması önergesinin görüşülmesi	108	64
Meclis soruşturması komisyonunun kuruluşu	109	65
Meclis soruşturması komisyonunun çalışma usulü ve süresi	110	66
Meclis soruşturması komisyonunun yetkileri	111	66
Soruşturmanın sonuçlandırılması	112	67
Siyasî parti gruplarında soruşturmaya ilişkin görüşme yapılamaması	113	68
Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğu	114	68

YEDİNCİ KISIM**Dilekçelerin İncelenmesi ve
Karara Bağlanması Esas ve Usulleri**

Dilekçe Komisyonu	115	70
Dilekçelerin Başkanlık Divanınca incelenmesi	116	70
Dilekçelerin Komisyon Genel Kurulunca incelenmesi	117	71
Komisyon Genel Kurulu kararlarının dağıtılması	118	71
Komisyon Genel Kurulu kararlarına itiraz	119	72
Dilekçeler hakkındaki kesin kararların sonucu	120	72

SEKİZİNCİ KISIM**Cumhurbaşkanı Andıçme Töreni,
Olağanüstü Hal Yönetimi ve Silahlı Kuvvetlerle
İlgili Kararlar****BİRİNCİ BÖLÜM****Cumhurbaşkanı Andıçme Töreni**

Cumhurbaşkanı seçimi	121	73
Cumhurbaşkanının andıçme töreni	122	73

İKİNCİ BÖLÜM**Güven İstemi**

Hükümet programının okunması	123	73
Hükümet programının görüşülmesi; göreve başlarken güvenoyu	124	74
Güven isteminin görüşme usulü	125	74

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**Olağanüstü Hal Yönetimi**

Olağanüstü hal ile ilgili kararlar	126	74
Sıkıyönetimle ilgili kararlar	127	75
Olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin görüşülmesi	128	75

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Savaş Hali İlanı ve Silahlı Kuvvetlerle
İlgili Kararlar

Savaş hali ilanı	129	75
Silahlı kuvvet gönderilmesi veya kabulü	130	76

DOKUZUNCU KISIM
Yasama Dokunulmazlığı ve Üyeliğin Düşmesi

BİRİNCİ BÖLÜM
Yasama Dokunulmazlığı

Yasama dokunulmazlığının kaldırılması istemi ve görüşüleceği komisyon	131	76
Hazırlık Komisyonu ve görüşmeleri	132	77
Karma Komisyon raporu	133	77
Savunma hakkı	134	78

İKİNCİ BÖLÜM
Üyeliğin Düşmesi

Üyeliğin düşmesi	135	78
Üyelikten istifa, hükümlülük ve kısıtlanma	136	78
Milletvekilliği ile bağdaşmayan bir görevi sürdürme	137	79
Milletvekillerinin devamsızlığı	138	79

ONUNCU KISIM
Oylamalar ve Seçimler
BİRİNCİ BÖLÜM
Oylamalar

Oylama şekilleri	139	80
İşaretle oylamanın yapılacağı haller	140	81
İşaretle oylamada usul	141	81
Açık oylamanın zorunlu olduğu haller	142	82
Açık oylama istemi	143	82
Açık oylamanın sonuçlanması	144	83
Birden fazla açık oylamanın bir arada yapılması	145	83
Karar yeter sayısı	146	84
Gizli oylama	147	84
Gizli oylama usulü	148	84
Oylamanın manasının belirtilmesi	149	85

İKİNCİ BÖLÜM
Seçimler

Seçimlerde usul	150	85
-----------------	-----	----

ONBİRİNCİ KISIM
Devam ve İzin

Devamsızlık ve izin	151	85
Devamsızlık cetveli	152	86

	Madde	Sayfa
Devamsızlığın müeyyidesi	153	86
İki ay için izin alanların ödenek ve yollukları	154	86

ONİKİNCİ KISIM

Tutanaklar

Tutanak nevileri, tutulması ve tutanakta düzeltme	155	87
---	-----	----

ONÜÇÜNCÜ KISIM

Disiplin Cezaları

Disiplin cezalarının nevileri	156	87
Uyarma	157	88
Uyarma cezasının verilmesi	158	88
Söz söylemekten yasaklama	159	88
Kınama	160	88
Meclisten geçici çıkarma	161	89
Meclisten geçici çıkarma cezasının sonuçları	162	90
Disiplin cezalarında savunma, özür dileme ve kesinti	163	90

ONDÖRDÜNCÜ KISIM

Kolluk İşleri

Kolluk tedbirleri	164	91
Silah taşıma yasağı	165	91
Çalışma salonlarına girme yasağı ve ziyaretçiler	166	91
Türkiye Büyük Millet Meclisi eski üyeleri	167	92

	Madde	Sayfa
Basın	168	92
Dinleyiciler	169	92
Türkiye Büyük Millet Meclisi içinde suç işlenmesi	170	93

ONBEŞİNCİ KISIM

Türkiye Büyük Millet Meclisinin İçhizmetleri

BİRİNCİ BÖLÜM

İdarî İşler

İçhizmetlere dair mevzuat	171	93
Türkiye Büyük Millet Meclisinin heyetle temsili	172	93
Türkiye Büyük Millet Meclisi kütüphane ve arşivinden faydalanma	173	94

İKİNCİ BÖLÜM

Milletvekilliği ile İlgili Belgeler ve İşaretler

Hal tercümesi varakası	174	94
Tanıtıcı belgeler	175	95

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mali İşler

Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesinin hazırlanması	176	95
Harcamaların denetimi	177	96
Harcamaların vize edilmesi	178	96
Eşya ve demirbaşların denetlenmesi	179	96
Kesinhesap	180	96

	Madde	Sayfa
ONALTINCI KISIM		
Çeşitli Hükümler		
İçtüzüğün değiştirilmesi	181	97
Türkiye Büyük Millet Meclisi kararlarının yayımlanması ve yürürlüğe girmesi	182	97
Sürelerin tatil ve araverme sırasında işlememesi	183	98

ONYEDİNCİ KISIM		
Son Hükümler		
Dahilî Nizamnamenin yürürlükten kalkması	184	98
Yürürlük	185	98
Yürütme	186	98

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İÇTÜZÜĞÜ¹

Karar No.: 584 Kabul Tarihi : 5.3.1973

(Resmî Gazete: 13.4.1973 - Sayı: 14506)

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler ve Tarifler

Dönem, yasama yılı, birleşim ve oturum

MADDE 1- Yasama dönemi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin iki milletvekili genel seçimi arasındaki süre olup, bu süre, Anayasa uyarınca uzatılmadığı veya seçimler yenilenmediği takdirde, beş yıldır.

Yasama yılı, 1 Ekimde başlayıp 30 Eylölde sona eren süredir.

Birleşim, Genel Kurulun belli bir gününde açılan toplantısıdır.

Oturum, bir birleşimin ara ile bölünen kısımlarından her biridir.

Üye tamsayısı

MADDE 2- Üye tamsayısı altıyüzdür. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliklerinde boşalma olması üye tamsayısını değıştirmez.

Ancak, bu İçtüzükte öngörölün seçimler için, siyasî parti gruplarının ve siyasî parti grubu mensubu olmayanların yüzde oranlarının hesaplanmasında, üye tamsayısından açık milletvekilliklerinin çıkarılması suretiyle bulunan sayı esastır.

¹ İçtüzüğü değıştiren Meclis kararlarına ilişkin açıklama notu metnin sonuna eklenmiştir.

İlk toplantı, andiçme ve göreve başlama

MADDE 3- Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu, milletvekili genel seçimi kesin sonuçlarının Yüksek Seçim Kurulunca ilanını takip eden üçüncü gün saat 14.00’te çağrısız olarak toplanır. Bu birleşimde, önce milletvekillerinin andiçme töreni yapılır.

Andiçme, her milletvekilinin Anayasadaki metni kürsüden yüksek sesle aynen okuması suretiyle olur.

Milletvekilleri; seçim çevresi, soyadı ve adlarının alfabe sırasına göre andiçerler.

Andiçme töreninde bulunmayan milletvekilleri veya ara seçimde milletvekili seçilenler, katıldıkları ilk birleşimin başında andiçerler.

Milletvekilleri andiçerek göreve başlarlar. Andiçmekten imtina eden milletvekilleri, milletvekili sıfatından kaynaklanan haklardan yararlanamazlar.

Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, atandıkları tarihten sonra yapılan ilk birleşimde andiçerler.

Yasama yılının başlaması

MADDE 4- Türkiye Büyük Millet Meclisi, 3 üncü maddede yazılı olan durum dışında her Ekim ayının birinci günü çağrısız toplanır.

Tatil

MADDE 5- Tatil, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarının belli bir süre ertelenmesidir.

Danışma Kurulunun önerisi üzerine Genel Kurulca başka bir karar alınmadıkça Türkiye Büyük Millet Meclisi 1 Temmuz günü tatile girer.

Bir yasama yılı içinde üç aydan fazla tatil yapılamaz.

Araverme

MADDE 6- Araverme, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onbeş günü geçmemek üzere çalışmalarını ertelemesidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin araverme kararı alması, Danışma Kurulunun bu konudaki görüşü alındıktan sonra teklifin Genel Kurulca oylanması suretiyle olur.

Tatilde veya aravermede toplantı

MADDE 7- Türkiye Büyük Millet Meclisi, tatil veya araverme sırasında Cumhurbaşkanı veya Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından toplantıya çağırılması halinde, belirtilen gün ve saatte toplanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı doğrudan gerek görürse toplantı çağrısına karar verebilir. Üyelerin beşte birinin imzasını taşıyan gerekçeli önergedeki çağrı istemini ise en geç yedi gün içinde yerine getirir.

Bu çağrılarda, toplantı gün ve saatinin ve bu toplantıyı gerektiren konunun belirtilmiş olması şarttır.

Birleşim yeterli çoğunlukla açılabilirdiği takdirde, Başkan, ilk önce çağrı yazısını okutur ve bu toplantıyı gerektiren konu görüşülür. Konu üzerinde gerekli işlemler tamamlanınca, Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarına devama karar vermediği takdirde, tatile veya aravermeye devam olunur. Yeterli çoğunluk sağlanamazsa çağrı düşer.

İKİNCİ KISIM

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuruluşu

BİRİNCİ BÖLÜM

Başkanlık Divanı

Geçici Başkanlık Divanı

MADDE 8- Yasama döneminin birinci birleşiminin ilk oturumundan başlayarak Başkan seçilinceye kadar, en yaşlı milletvekili, Geçici Başkanlık görevini yapar. İkinci derecede en yaşlı üye, Başkanvekilliği görevini yerine getirir.

En genç altı milletvekili de, geçici olarak kâtip üyelik yaparlar.

Başkanlık Divanının kuruluşu

MADDE 9- Başkanlık Divanı, bir Başkan; dört başkanvekili; yedi kâtip üye; üç idare amirinden kurulur.

Gerektiğinde, Genel Kurul, Danışma Kurulunun teklifi üzerine kâtip üyelerin veya idare amirlerinin sayısını artırabilir.

Başkan seçimi ve süresi

MADDE 10- Başkanlık için bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenin görev süresi üç yıldır.

Siyasî parti grupları Başkanlık için aday gösteremezler.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan adayları, Meclis üyeleri içinden, milletvekili genel seçimlerinden sonra Meclisin toplandığı günden itibaren veya ikinci devre için yapılacak seçimlerde birinci devre için seçilen Başkanın görev süresinin dolmasından on gün önce başlamak üzere, beş gün içinde Başkanlık Divanına bildirilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi

seçimin yapılacağı gün kendiliğinden toplanır. Başkan seçimi gizli oyla yapılır. İlk iki oylamada üye tamsayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır; dördüncü oylamada en fazla oy alan üye, Başkan seçilmiş olur. Başkan seçimi aday gösterme süresinin bitiminden itibaren beş gün içinde tamamlanır.

Parti gruplarının Başkanlık Divanında temsili

MADDE 11- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, siyasî parti gruplarının parti grupları toplam sayısı içindeki yüzde oranlarını ve bu oranlara göre her siyasî parti grubuna düşen Başkanlık Divanındaki görev yeri sayısını tespit eder ve Danışma Kuruluna bildirir.

Başkanlık Divanındaki görev yerleri, başkanvekillikleri için -iki adedi Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğuna sahip siyasî parti grubuna ait olmak üzere- oranı en yüksek olandan başlayarak sıra ile dağıtılır.

Kâtip üyeliklerle idare amirlikleri için görev yerleri dağıtımı, Danışma Kurulunun görüşü alındıktan sonra Genel Kurulca kararlaştırılır.

Siyasî parti grupları kendilerine düşen yerler için adaylarını gösterir. Bu adayları gösteren listenin Genel Kurulca işaret oyuyla oylanması suretiyle seçim tamamlanmış olur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi başkanvekillikleri, kâtip üyelikleri ve idare amirlikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yıldır. Bu görevlerde herhangi bir suretle boşalma olması halinde, yeni seçilen divan üyesi, eskisinin görev süresini tamamlar.

Başkanlık Divanında boşalma

MADDE 12- Başkanlıkta boşalma halinde, yeni Başkan seçilinceye kadar, en yaşlı Başkanvekili, Geçici Başkanlık görevini yerine getirir.

Başkanlık Divanının diğer üyeliklerinde boşalma halinde, noksan üyelik tamamlanıncaya kadar Divanın görev ve yetkisi aynen devam eder.

Noksan üyelik en kısa zamanda tamamlanır.

Mensup olduğu siyasî parti ile üyelik bağı sona eren veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde grup kurma hakkını kaybeden bir siyasî parti mensubu üyenin, Başkanlık Divanındaki görevi kendiliğinden sona erer. Bu takdirde de yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Genel Kurulda siyasî parti gruplarının oranlarında değişiklik olması sonucunda, bunların Başkanlık Divanında sahip oldukları üyeliklerin sayısı ve görev yerleri değişen oranlara uymuyorsa, Başkan, bu durumu tespit eder. Bunun üzerine, 11 inci madde uyarınca gereken işlem yapılır.

Başkanlık Divanının görevleri

MADDE 13- Başkanlık Divanı, kanunlar ve İçtüzük gereğince verilen görevleri yerine getirir.

Genel Kuruldaki oylamalarda ve seçimlerde önemli bir yanlışlık olduğu iddia edilirse, Başkan usul görüşmesi açabilir ve gerekirse oya başvurarak düzeltme yapar. Yanlışlık birleşimden sonra anlaşılırsa Meclis Başkanı, Divanı toplayarak takip edilecek yolu kararlaştırır.

Başkan, kendisine ait görevlerin yerine getirilmesi bakımından gerekli görürse, Divanın görüşünü alabilir.

Başkanlık Divanının toplantı yeter sayısı üye tamsayısının, karar yeter sayısı ise hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğudur;

Ancak Başkanlık Divanı üyelerinin tek başlarına üzerlerine aldıkları işlerden dolayı yapılacak şikâyetler için toplantı yeter sayısı, hakkında şikâyetle bulunulan üyenin dışındaki bütün üyelerin tamamıdır.

Başkan veya vekil olarak görevlendirdiği Başkanvekili hazır bulunmadan Divan toplanamaz ve karar alamaz.

Başkanın görevleri

MADDE 14- Başkanın görevleri şunlardır:

1. Türkiye Büyük Millet Meclisini Meclis dışında temsil etmek;
2. Genel Kurul görüşmelerini yönetmek;
3. Tutanak dergisi ile tutanak özetinin düzenlenmesini denetlemek;
4. Başkanlık Divanına başkanlık etmek ve Divanın gündemini hazırlamak;
5. Danışma Kuruluna başkanlık etmek;
6. Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarını denetlemek; işlerde birikme olması halinde komisyon başkanı ve üyelerini uyarmak ve durumu Genel Kurulun bilgisine sunmak;
7. Başkanlık Divanı kararlarını uygulamak;
8. Türkiye Büyük Millet Meclisinin idarî ve malî işleri ile kolluk işlerini yürütmek ve denetlemek;

9. Başkanlık Divanı bünyesinde oluşturulacak “Türkiye Büyük Millet Meclisi Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu” aracılığıyla Meclisi ve çalışmalarını yurt içinde ve yurt dışında tanıtıcı tedbirler almak ve yayın yapmak;

10. Kendisine Anayasa, kanunlar ve İçtüzük gereğince verilen görevleri yerine getirmek.

Başkan, özürlü olduğu veya Türkiye Büyük Millet Meclisi toplantı halinde iken Ankara dışında bulunduğu zaman, görevlerini yerine getirmek üzere, başkanvekillerinden birisini kendisine yazıyla vekil olarak tayin eder.

Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına ayrılan resmî konaklarda oturur.

Başkanvekillerinin görevleri

MADDE 15- Başkanvekillerinin görevi, Başkanın yerine Genel Kurul görüşmelerini yönetmek ve yönettiği oturumlarla ilgili tutanak dergisi ile tutanak özetinin düzenlenmesini gözetmektir.

Başkanvekillerinin hangi birleşim veya oturumları yöneteceklerine Başkan karar verir.

Kâtip üyelerin görevleri

MADDE 16- Kâtip üyelerin görevleri şunlardır:

1. Tutanakların tutulmasını denetlemek;
2. Tutanak özetlerini yazmak;
3. Genel Kurulda evrak okumak;
4. Yoklama yapmak;
5. Oyları saymak;
6. Seçimlerin düzen ve dürüstlük içinde geçmesini denetlemek;
7. Söz sırasını kaydetmek.

İdare amirlerinin görevleri

MADDE 17- İdare amirlerinin görevleri şunlardır:

1. Türkiye Büyük Millet Meclisinin idarî ve malî işleri ile kolluk işlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının talimatına uygun olarak yürütmekte Başkana yardımcı olmak;
2. Özel törenleri idare etmek;
3. Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesine ilişkin tekliflerini Başkana sunmak;
4. Genel ve özel giriş kartlarını dağıtmak.

İdare amirleri sükûn ve düzenin korunması, görüşmelerin açıklık ve serbestliğinin sağlanması ve gereken hallerde emniyet kuvvetinin kullanılmasında Başkanlığın yürütme vasıtalarıdır; ortak sorumluluk içinde görev yaparlar ve yetki kullanırlar; tatil ve araverme sırasında sıra ile Ankara'da otururlar, bu sırayı Başkan tespit eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Siyasî Parti Grupları ve Danışma Kurulu

Siyasî parti gruplarının kuruluşu

MADDE 18- En az yirmi milletvekili bulunan siyasî partiler, Türkiye Büyük Millet Meclisinde grup kurma hakkına sahiptirler.

Siyasî parti grubunun ilk kuruluşunda grup içyönetmeliği ile her yasama dönemi başında, o gruba mensup milletvekillerinin adı, soyadı ve seçim çevrelerini gösterir liste gruplarca Meclis Başkanlığına verilir.

Sonradan meydana gelecek değişiklikler hakkında da en kısa zamanda aynı işlem yapılır.

Danışma Kurulu

MADDE 19- Danışma Kurulu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı veya görevlendireceği başkanvekili başkanlığında siyasî parti grup başkanları veya başkanvekillerinden kurulur.

Bu Kurul, İçtüzükte kendisine verilen görevleri yerine getirir ve Başkanın istemi üzerine danışma niteliğinde görüş bildirir.

Gerektiğinde Meclis başkanvekilleri de Danışma Kuruluna çağrılabilir.

Danışma Kurulu, Başkanın gerekli görmesi veya bir siyasî parti grubu başkanlığının istemi üzerine en geç yirmidört saat içinde Başkan tarafından toplantıya çağrılır.

İçtüzükte Danışma Kurulunun tespitine, teklifine veya görüş bildirmesine bağlanmış olan bütün hallerde, Danışma Kurulu, yapılan ilk çağrıda toplanamaz, oybirliğiyle tespit, teklif yapamaz veya görüş bildiremezse, Meclis Başkanı veya siyasî parti grupları ayrı ayrı, istemlerini doğrudan Genel Kurula sunabilirler. Bu durumda istemin oylanması ilk birleşimin gündemindeki Başkanlığın sunuşlarında yer alır. Danışma Kurulu önerileri görüşmesiz oylanır. Grup önerisinde ise öneriyi veren gruptan bir milletvekili beş dakikayı geçmemek üzere önerinin gerekçesini açıklayabilir. Açıklamanın ardından diğer gruplardan birer milletvekiline de isterlerse üçer dakika söz verilir. Danışma Kurulu ve grup önerileri konusunda Genel Kurulda işaret oyuyla karar verilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Komisyonlar

Komisyonların adları²

MADDE 20- Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları şunlardır:

1. Anayasa Komisyonu;
2. Adalet Komisyonu;
3. Millî Savunma Komisyonu;
4. İçişleri Komisyonu;
5. Dışişleri Komisyonu;
6. Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu;
7. Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu;
8. Çevre Komisyonu;
9. Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu;
10. Tarım, Orman ve Köyler Komisyonu;
11. Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu;
12. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonu;
13. Dilekçe Komisyonu;
14. Plan ve Bütçe Komisyonu;

² 15/4/2003 tarihli ve 4847 sayılı Kanunla Avrupa Birliği Uyum Komisyonu kurulmuştur.

25/2/2009 tarihli ve 5840 sayılı Kanunla Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kurulmuştur.

17/4/2014 tarihli ve 6532 sayılı Kanunla Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu kurulmuştur.

15. Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu;

16. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu.

(14) ve (15) inci bentlerdeki komisyonlar hariç, komisyonların her birinin üye sayısı, Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca işaret oyuyla belirlenir.

Komisyonlar için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yıldır. Görev süreleri yenileri seçilinceye kadar devam eder.

Parti gruplarının komisyonlarda temsili

MADDE 21- Başkan, 11 inci maddenin ilk fıkrasında belirtilen oranlara göre, komisyonlarda da siyasî parti gruplarına düşen üye sayısını tespit eder.

Bir siyasî parti grubu, herhangi bir komisyonda kendisine düşen üyelikten vazgeçebilir.

Siyasî parti grupları, adaylarını belli edilecek bir süre içerisinde Başkanlığa bildirirler. Bütün komisyonlar için, siyasî parti gruplarınca bildirilen adayların isimlerini gösterir listelerin Genel Kurulca, işaret oyu ile onaylanması suretiyle seçim tamamlanmış olur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı üyeleri, Meclis komisyonlarında görev alamazlar.

Bir siyasî parti grubu kendisine düşen kontenjandan Genel Kurulca seçilmiş bir üyenin yerine başka bir isim bildirebilir. Bu durumda Genel Kurulca işaret oyuyla seçim yapılır.

Komisyon üyeliklerinde boşalma

MADDE 22- Bir komisyonun üyeliklerinde boşalma olursa yenisi seçilinceye kadar komisyonun görev ve yetkisi aynen devam eder.

Noksan üyelik en kısa zamanda tamamlanır.

Mensubu olduğu siyasî parti ile üyelik bağı sona eren veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde grup kurma hakkını kaybeden bir siyasî partiye mensup olan milletvekilinin, komisyon üyeliğı kendiliğinden sona erer.

Genel Kurulda siyasî parti gruplarının oranlarında değışiklik olması sonucunda bunların bir komisyonda sahip oldukları üyeliklerin sayısı değışen oranlara uymuyorsa, Başkan bu durumu tespit eder. Bunun üzerine 21 inci madde uyarınca gereken işlem yapılır.

Komisyonlara havale, esas ve tali komisyonlar

MADDE 23- Tekliflerin veya olağanüstü hal sırasında olağanüstü hal ile ilgili çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin hangi komisyonlarda görüşüleceğı, esas ve tali komisyonların hangisi olacağı, işin komisyonlara havalesi sırasında Başkanlık tarafından tespit edilir.

Raporu Genel Kurul görüşmelerine esas olacak komisyona esas komisyon denir. Tali komisyonlar, işin kendilerini ilgilendiren yönü veya maddeleri üzerinde esas komisyona görüş bildiren komisyonlardır.

Başkanlıkça, esas komisyona ve diğerkomisyonlara havale birlikte yapılır.

Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler.

Tali komisyonlarca süresi içinde görüş bildirilmemesi; esas komisyonun raporunu hazırlamasına engel değildir.

Komisyon başkanı, başkanvekili, sözcü ve kâtibinin seçimi

MADDE 24- Üye seçimi tamamlanınca, komisyonlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından toplantıya çağrılırlar.

Bu toplantıda komisyonlar, başkan, başkanvekili, sözcü ve kâtiplerini seçerler.

Bu seçim için toplantı yeter sayısı, komisyon üye tamsayısının salt çoğunluğudur. Seçim gizli oyla yapılır. Seçilmek için, toplantıda hazır bulunanların salt çoğunluğunun oyu gereklidir.

Gereken hallerde, komisyon başkanının teklifi üzerine belli bir konu için özel sözcüler veya bir özel kâtip toplantıda hazır bulunanların salt çoğunluğunun oyu ile seçilir.

Tatil ve araverme sırasında komisyonların çalışması

MADDE 25- Hangi komisyonların tatil ve araverme sırasında çalışacağı, Başkanın teklifi üzerine Genel Kurulca tespit edilir.

Komisyonların toplantıya çağırılması

MADDE 26- Komisyonlar, kendi başkanlarınca toplantıya çağrılır.

Zorunluluk olmadıkça komisyon toplantısı için çağrı, en az iki gün önceden yapılır. Bu çağrıda komisyon başkanınca hazırlanan gündem de belirtilir. Ancak, komisyon gündemine hâkimdir, üyeleri tarafından gündeme alınması teklif edilen işler hakkında karar verir.

Bu çağrı ve gündem komisyon üyelerine, Cumhurbaşkanlığına, parti gruplarına ve diğer ilgili komisyonların başkanlıklarına ve teklifleri gündemde yer alan kanun teklifi sahibi Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden ilk imza sahibine gönderilir; ayrıca aynı gün kurumsal internet sayfasında ve elektronik ilan panosunda yayımlanır.

Üyelerinin üçte biri tarafından Komisyona teklif edilecek gündem üzerine de komisyonlar, Başkanlarınca toplantıya çağrılır.

Komisyon başkanı, toplantı ve karar yeter sayısı

MADDE 27- Komisyonlar, başkanlarının yönetiminde çalışır. Başkan bulunmadığı zaman başkanvekili, o da yoksa sözcü, komisyona başkanlık eder.

Komisyonlar, üye tamsayısının üçte biri ile toplanır ve hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğu ile karar verir.

Komisyonlara devam

MADDE 28- Komisyon üyeleri, komisyon toplantılarına devama mecburdurlar. Komisyon devam cetvelleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına ve siyasî parti grubu başkanlıklarına sunulur.

İzinsiz veya özürsüz olarak üst üste üç toplantıya veya bir yıl içindeki toplantıların üçte birine katılmayan komisyon üyesi, mensubu olduğu siyasî parti grubunca komisyondan geri çekilebilir.

Bu suretle boşalan üyelik en kısa zamanda tamamlanır.

Komisyonlarda söz alma

MADDE 29- Komisyonlarda istem sırasına göre söz verilir.

Komisyon başkanı ve komisyona katılması halinde Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar, bakan yardımcıları ve üst kademe kamu yöneticileri, söz sırasına bağlı değildir. Komisyonca çağrılmış uzmanlara, komisyon başkanı, gerekli gördüğü zaman söz verebilir.

Komisyonlarda Yürütmenin temsili ve uzman çağırılması

MADDE 30- Komisyon toplantılarına Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar, bakan yardımcıları ve üst kademe kamu yöneticileri de katılabilir.

Komisyonlar fikirlerini almak üzere, uzmanlar çağırma yetkisine sahiptirler.

Komisyon toplantılarına girebilecek olanlar

MADDE 31- Komisyon toplantıları Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine, Cumhurbaşkanı yardımcılarına, bakanlara, bakan yardımcılarına ve üst kademe kamu yöneticilerine açıktır.

Komisyonlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Yürütme adına Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar ve bakan yardımcıları söz alabilirler. Ancak, komisyon üyeleri dışında kimse değişiklik önerileri veremez ve oy kullanamaz.

Her milletvekili üyesi olmadığı bir komisyonun belgelerini görüp okuyabilir.

Komisyonlarda kapalı oturum

MADDE 32- Bir komisyonda kapalı oturum yapılmasını komisyon üyelerinin üçte biri isteyebilir.

Kapalı oturumda komisyon üyelerinden ve Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar ile komisyon başkanının uygun gördüğü bakan yardımcıları ve üst kademe kamu yöneticilerinden başkası bulunamaz.

Kapalı oturum yapılması, görüşmelerin sır olarak saklanmasına söz vermek demektir.

Komisyon tutanakları

MADDE 33- Komisyon kâtibi görüşmelerin tutanak özetini düzenler ve komisyon başkanı ile birlikte imzalar. Bu tutanak özetine oturumda hazır bulunan komisyon üyeleri, varsa yazılı itirazlarını ekleyebilirler.

Komisyon kâtibinin bulunmadığı hallerde, hazır bulunan en genç komisyon üyesi, geçici olarak kâtiplik görevini yerine getirir.

Komisyon karar verirse, tam tutanak tutulur.

Görüş alma, görüş bildirme

MADDE 34- Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir.

Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir.

Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir.

Böyle hallerde, ilgili her iki komisyon aynı görüşte iseler, Meclis Başkanı gereğini yerine getirir ve Genel Kurula bilgi verir.

İki komisyon arasında uyuşmazlık çıkarsa, mesele Meclis Başkanı tarafından Genel Kurula sunulur ve görüşme yoluyla halledilir.

Komisyonların yetkisi, toplantı yeri ve zamanı

MADDE 35- Komisyonlar, kendilerine havale edilen kanun tekliflerini aynen veya değiştirerek kabul veya reddedebilirler; birbirleriyle ilgili gördüklerini birleştirerek görüşebilirler ve Türkiye Büyük Millet Meclisi binasında, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca kendilerine ayrılan salonlarda toplanırlar.

Ancak, komisyonlar, kanun teklif edemezler, kendilerine havale edilenler dışında kalan işlerle uğraşamazlar, Başkanlık Divanının kararı olmaksızın Genel Kurulun toplantı saatlerinde görüşme yapamazlar ve kanun tekliflerini bölerek ayrı ayrı metinler halinde Genel Kurula sunamazlar.

Komisyonlar, Cumhurbaşkanınca yayımlanması kısmen uygun bulunmayan ve bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilen kanunların sadece uygun bulunmayan maddelerini görüşebilir. Bu durumda, sadece uygun bulunmayan maddelerle ilgili görüşme açılır.

Bekleme süresi

MADDE 36- Komisyonlara havale edilen işlerin görüşülmesine, havale tarihinden itibaren kırksekiz saat sonra başlanabilir. Komisyona havale edilen evrak, komisyon başkanlığınca bastırılarak veya elektronik iletişim kanalları kullanılarak mesai saatlerinde veya Genel Kurulun çalışma saatleri içerisinde komisyon üyelerine dağıtılabilir. Bu takdirde, söz konusu süre, dağıtım tarihinden itibaren başlar.

Danışma Kurulunun tavsiyesi veya bir kanun teklifinin tümünün veya belli hükümlerinin komisyona geri alınması veya geri verilmesi hallerinde, yukarıdaki fıkrada yazılı süre kaydına uyulmayabilir.

Komisyonlarda inceleme süresi

MADDE 37- Kanun tekliflerinin esas komisyonlara havale gününden itibaren en geç kırkbeş gün içinde sonuçlandırılması gerekir.

Bu sürenin bitiminde teklifin doğrudan Genel Kurul gündemine alınmasını teklif sahipleri isteyebilirler. Bu istemler üzerine komisyon ve teklif sahibi beşer dakikayı geçmemek üzere söz alabilir. Genel Kurul işaret oyuyla karar verir. Bu istemler, her hafta Salı günü ayrı bir siyasi parti grubundan bir milletvekili tarafından yerine getirilmek kaydıyla bir tane olmak üzere işleme alınır. Bir milletvekili bir yasama yılında bu kapsamda bir defadan fazla istemde bulunamaz.

Başkanlıkça esas komisyon dışında, tali komisyonlara da havale edilmiş olan bir konu bu komisyonlarca on gün içinde sonuçlandırılır. Bu süre Başkanlıkça kısaltılabileceği gibi komisyonun müracaatı halinde en çok on gün daha uzatılabilir.

Anayasaya uygunluğun incelenmesi

MADDE 38- Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.

Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.

Erteleme

MADDE 39- (Mülga: 9/10/2018-1200/25 md.)

Başbakanlığa haber verme

MADDE 40- (Mülga: 9/10/2018-1200/25 md.)

Bakanlıklarla yazışma

MADDE 41- Komisyonlar, bütün bakanlıklarla doğrudan doğruya yazışabilirler ve kendilerine havale edilen işlerin sonuçlandırılması için gerekli bilgileri bakanlıklardan isteyebilirler.

Komisyon raporları

MADDE 42- Komisyonlar, karara bağladıkları işler için birer rapor düzenlerler. Rapor, başkan veya komisyon sözcüsü yahut o iş için seçilen özel sözcü tarafından yazılır. Raporda konu hakkında komisyonun düşünceleri ile komisyonca yapılan değişikliklerin gerekçeleri yer alır.

Raporlar konu hakkındaki son oylamaya katılan komisyon üyelerince imzalanır.

Daha önceki toplantılara katılmış olup teklifin tümünün son oylamasında hazır bulunamayan komisyon üyeleri varsa gerekçeli muhalefetlerini de yazarak raporu imzalayabilirler. Bu durumda olan üyelerin son toplantıya katılamadıkları belirtilir.

Komisyon raporunda imzası bulunan komisyon üyesi, diğer komisyonlarda ve Genel Kurulda, çekimser veya aykırı olduğunu rapor metninde yazıyla belirttiği hususlar dışında, sözcüden soru soramaz ve komisyon raporuna aykırı konuşma yapamaz.

Komisyon raporları bastırılıp milletvekillerine dağıtılır ve Genel Kurulda görüşülmesine başlandığı ilk birleşimin tutanağına eklenir.

Komisyon raporunun tümüne veya belli kısımlarına çekimser veya muhalif kalan komisyon üyeleri rapora çekimserlik veya aykırılık görüşlerini eklemek hakkına sahiptirler. Bu üyeler, raporda teklifin hangi maddesine aykırı olduklarını yazmak zorundadırlar.

Üyeler, komisyon raporuna katılmakla beraber, raporda yer almayan görüşlerini rapora eklemek hakkına da sahiptirler. Şu kadar ki, bu haklarını Komisyon Başkanının belirleyeceği uygun süre içinde kullanmaları gerekir.

Komisyonlarda yeniden görüşme

MADDE 43- Komisyon, bir gündem maddesinin görüşülmesini tamamlamadan önce, o konu ile ilgili belli bir hususun yeniden görüşülmesini, hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğunun oyuyla kararlaştırabilir.

Komisyon, belli bir gündem maddesinin görüşülmesini tamamladıktan sonra, aynı konunun komisyonda yeniden görüşülmesi, komisyon raporu Meclis Başkanlığına verilmeden önce, komisyon üye tamsayısının salt çoğunluğunun gerekçeli ve yazılı istemi üzerine bir defa için mümkündür.

Eski raporun benimsenmesi

MADDE 44- Seçimi yenilenen komisyon, aynı komisyonca daha evvel verilmiş rapor hakkında yeni bir karar alacağını, görev bölümü yaptıktan sonra en geç bir ay içinde Meclis Başkanlığına bildirmemiş olursa eski raporu benimsemiş sayılır.

Genel Kurulda komisyonların temsili

MADDE 45- Komisyonlar, Genel Kurulda başkan veya başkanvekili veya o konu için seçilmiş özel sözcü veya sözcüler tarafından temsil olunurlar.

Komisyon sıralarında, toplantı yeter sayısını temin edecek sayıda komisyon üyesi yer almamışsa, komisyon temsilcisi; komisyon metninin değiştirilmesini isteyen önergelerin reddini veya komisyona iadesini isteyebilir.

Komisyon toplantılarının düzeni

MADDE 46- Bir komisyonda söz kesilir, şahsiyatla uğraşılır ve düzeni bozma hareketlerinde bulunulursa komisyon başkanı düzeni sağlar; gerekiyorsa toplantıya ara verir veya erteleyerek durumu gereği yapılmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına bildirir.

Komisyonlar bülteni

MADDE 47- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı yılda iki defa komisyonlar bülteni yayımlar. Bu bültende, komisyonlara havale edilmiş veya komisyonlarca Genel Kuruldan geri alınmış yahut Genel Kurulca komisyonlara geri verilmiş işlerin hangi safhada olduğu belirtilir. Bu bülten, Genel Kurul tutanağına eklenir.

Arşive verilecek komisyon dosyaları

MADDE 48- Konu, Türkiye Büyük Millet Meclisince nihaî olarak karara bağlandıktan sonra, komisyonlara havale edilen dosyalar ile bu işlerle ilgili komisyon tutanakları, komisyon başkanlığınca yazılmış yazılar, komisyona gelen yazı ve önergeler, o dosya ile birlikte, arşivde saklanmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Genel Kurul Çalışmaları

Gündem

MADDE 49- Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun gündemi şu kısımlardan ibarettir:

1. Başkanlığın Genel Kurula sunuşları.
2. Özel gündemde yer alacak işler.
3. Seçim.
4. Oylaması yapılacak işler.
5. Meclis soruşturması raporları.

6. Genel görüşme ve Meclis araştırması yapılmasına dair öngörüşmeler.

7. Kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işler.

Danışma Kurulunun teklifi ve Genel Kurulun onayı ile 6 ncı kısım için haftanın belli bir gününde belli bir süre ayrılabilir.

3 üncü ve 4 üncü kısımlardaki seçimler ve oylamalar için de haftanın belli bir günü ayrılabilir.

Gündemdeki işlerin görüşme sırası Başkanlıkça alınış tarihlerine göre tespit edilir.

Başkanlıkça lüzum görülen hallerde, 7 nci kısımdaki işlerin görüşme sırası Danışma Kurulunca Genel Kurula teklif olunabilir. Esas komisyonlar ve kanun teklifi sahiplerinin bu konu ile ilgili istemleri de Danışma Kurulunda görüşülür.

Danışma Kurulunun bu konudaki görüşü Genel Kurulun onayına sunulur.

Başkan birleşimi kapatırken, gündemde bulunan hususlardan hangilerinin gelecek birleşimde veya birleşimlerde görüşüleceğini Genel Kurula bildirir. Bu husus ayrıca elektronik ilan panosunda ilan edilir.

Danışma Kurulunun görüşü alınıp, Genel Kurulca kararlaştırılmadıkça, Başkan tarafından görüşüleceği önceden bildirilmeyen hiç bir husus, Genel Kurulda konuşulamaz.

Özel gündem

MADDE 50- Danışma Kurulu, Anayasa ve İçtüzüğün emredici hükümleri gereğince, belli bir sürede sonuçlanması gereken, muayyen bir veya birkaç konunun yer alacağı özel gündemler ve görüşme günleri tespit edebilir. Bu konular, özel gündemde Başkanlık sunuşundan sonra yer alır. Özel gündem maddelerinden sonra, genel hükümler gereğince tespit olunmuş gündem maddelerine yer verilir.

Gelen kâğıtlar listesi

MADDE 51- Başkanlığa gelen kanun teklifleri, resmî tezkereler ve komisyon raporları ile yazılı soru, genel görüşme, Meclis araştırması ve Meclis soruşturması önergeleri gelen kâğıtlar listesinde yayımlanır. Bunlardan Genel Kurula sevk edilenler bu listede ayrıca belirtilir. Başkanlığa geliş tarihleri de ayrıca gösterilir.

Gelen kâğıtlar, tatile rastlamadığı takdirde, Cumartesi ve Pazar hariç, her gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin resmî internet sitesinde yayımlanır ve ilk birleşim tutanağına eklenir.

Genel Kurulda bekletilme süresi

MADDE 52- Genel Kurula sevk edilen bir komisyon raporu veya herhangi bir metin, aksine karar alınmadıkça dağıtım tarihinden itibaren kırksekiz saat geçmeden görüşülemez.

Bu süre geçmeden gündeme alınması, gündemdeki kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işlerden birine öncelik verilerek bu kısmın ilk sırasına geçirilmesi, esas komisyon tarafından gerekçeli olarak Genel Kuruldan istenebilir. Bu takdirde, Genel Kurul, işaret oyuyla karar verir.

Teşekkür, tebrik ve temenniler

MADDE 53- Tebrik, teşekkür, takdir ve temenni gibi hususlara dair yazılar ve telgraflar ilan tahtasına asılır ve tam veya özet yahut sadece zikredilmek suretiyle tutanağa eklenir.

Genel Kurulun saygı duruşunu gerektirecek haller Başkanlık Divanınca kararlaştırılır.

Toplantı günleri

MADDE 54- Resmî tatile rastlamadığı takdirde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu, Salı günü saat 15.00'ten 21.00'e, Çarşamba ve Perşembe günleri saat 14.00'ten 21.00'e kadar toplanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi vasıtasıyla yapılacak televizyon yayınında, önemli ve özel haller saklı kalmak kaydıyla bu fıkarda düzenlenen toplantı günleri ve saatleri esas alınır.

Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurul, toplantı hafta, gün ve saatlerini değiştirebileceği gibi, diğer günlerde de toplantı yapılmasına karar verebilir.

Birleşimin açılması ve kapanması

MADDE 55- Başkan oturumu açar ve gerekirse kapatır. Oturumun devamınca Başkanlık makamı ve kâtip üyelikler boş kalmaz.

Zorunlu hallerde, o birleşim için geçerli olmak kaydıyla ve sona ermek üzere olan işlerin tamamlanması amacıyla oturumun uzatılmasına Genel Kurulca karar verilebilir.

Kıyafet

MADDE 56- Başkanlık kürsüsünde Başkan ve görevli kâtip üyeler koyu renk elbise giyerler. Genel Kurul salonunda bulunan milletvekilleri, bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı idari teşkilatı memurları ve diğer kamu personelinin erkekler, ceket ile pantolon giyer ve kravat takar, kadınlar ise ceket ve etek veya ceket ve pantolon giyerler.

Görevlilerin kıyafeti Başkanlık Divanınca tespit edilir.

Yoklama

MADDE 57- Başkan birleşimi açarken tereddüde düşerse yoklama yapar.

Görüşmeye tabi tezkerelerin oylanması ile kanunların maddelerine geçilmesi ve tümünün oylanması esnasında, işaretle oylamaya geçilirken en az yirmi milletvekili ayağa kalkmak veya önerge vermek suretiyle yoklama yapılmasını isteyebilir.

Yoklama, elektronik oy düğmelerine basmak veya imzalı pusula vermek suretiyle yapılır. Oturumu yöneten Başkan ve diğer Başkanlık Divanı üyeleri toplantı yeter sayısına dâhil edilir.

Yoklama sonucunda, üye tamsayısının en az üçte birinin mevcut olmadığı anlaşılırsa, oturum en geç bir saat sonrasına ertelenebilir. Bu oturumda da toplantı yeter sayısı yoksa, birleşim kapatılır.

Geçen tutanak hakkında düzeltme

MADDE 58- Bir milletvekili veya bakan kendisine ait olup geçen birleşim tutanağında yer alan bir beyanın düzeltilmesini isterse bu istemini Başkanlığa yazılı olarak verir. Bu istem birleşim tutanağına eklenir.

Gündem dışı konuşma

MADDE 59- Meclis Genel Kuruluna duyurulmasında zaruret görülen olağanüstü acele hallerde beşer dakikayı geçmemek üzere, Başkanın takdiriyle en çok üç kişiye gündem dışı söz verilebilir.

Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, olağanüstü acele hallerde gündem dışı söz isterse, Başkan, bu istemi yerine getirir. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların açıklamasından sonra, siyasî parti grupları birer defa ve onar dakikayı aşmamak üzere, konuşma hakkına sahiptirler. Grubu bulunmayan milletvekillerinden birine de beş dakikayı geçmemek üzere söz verilir.

Söz alma, konuşmalar ve yazılı konuşmalar

MADDE 60- Adını önceden kaydettirmeyen veya oturum sırasında Başkandan söz almayan hiç kimse konuşamaz.

Gündemde bulunan veya belli bir günde görüşme konusu olacağı Anayasa, Kanun veya İçtüzük gereğince bilinen konular dışında, kâtip üyeler, söz alma istemi kaydedemezler.

Konuşma, Başkanlığa ve Genel Kurula hitap edilerek kürsüden yapılır.

Pek kısa bir sözü olduğunu belirten üyeye Başkan, yerinden konuşma izni verebilir.

Yazılı bir konuşmanın, kürsüden okunması veya Başkanın izni ile bir kâtip üyeye okutturulması mümkündür.

Görüşme sırasında komisyondan soru sormak isteyenler, sorularını yerlerinden sorarlar.

Sorular, konuşmalar bittikten sonra sıra ile sorulur.

İçtüzükte başka bir süre belirtilmemiş veya aksi, Danışma Kurulunun teklifiyle Genel Kurulca kararlaştırılmamışsa siyasî parti grupları ve komisyon adına yapılan konuşmalar yirmi, üyeler tarafından yapılan konuşmalar on dakika ile sınırlıdır. İkinci defa yapılacak konuşmalarda süre bunun yarısı kadardır.

Söz sırası ve söz sırasını değiştirme

MADDE 61- Söz, kayıt veya istem sırasına göre verilir.

Genel Kurul gerekli görürse, görüşme konusunun lehinde, aleyhinde ve üzerinde olmak üzere sırayla söz verilir.

Başkan, görüşmeye başlamadan önce, söz sırasına göre söz alanların adlarını okutur.

Esas komisyona ve siyasî parti gruplarına, söz almada öncelik tanınır. İlk öncelik esas komisyona, ikinci öncelik siyasî parti gruplarına aittir. Siyasî parti gruplarına istem sırasına göre söz verilir.

Grup sözcüleri, yetki belgelerini Başkanlığa vermek zorundadırlar.

Son söz milletvekilidir.

Bir milletvekili, söz sırasını diğerine verebilir. Söz sırasını bir başkasına veren milletvekili, bundan faydalanan milletvekilinin sırasında konuşabilir.

Yürütmenin temsili

MADDE 62- Bütçe sunuş konuşmasını Yürütme adına Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bir bakan yapar.

Bütçe ve kesinhesap kanun tekliflerinin görüşüldüğü Genel Kurul oturumlarına Yürütme adına Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar katılabilir ve görüş bildirebilir.

Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar veya zorunlu durumlarda bakan yardımcıları ve üst kademe kamu yöneticileri Anayasanın 119 uncu maddesindeki hallerde Meclis Başkanının daveti üzerine bilgilendirme yapmak üzere Genel Kurul oturumlarına katılabilir.

Sayıştay Başkanı veya yetkilendireceği daire başkanı ya da üye, gerektiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde açıklama yapabilir.

Usul hakkında konuşma

MADDE 63- Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı gündeme veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet gibi usule ait konular, diğer işlerden önce konuşulur.

Bu yolda bir istemde bulunulursa, üçer dakikadan fazla sürmemek şartıyla, lehte ve aleyhte en çok ikişer kişiye söz verilir. Bu görüşme sonucunda oya başvurmak gerekirse oylama işaretle yapılır.

Başkanın görüşme ve oylamalara katılamaması

MADDE 64- Genel Kurula başkanlık eden Başkan veya Başkanvekili, asıl konu görüşülürken ve oylanırken hiçbir surette görüşünü açıklayamaz.

Başkan veya başkanvekilleri, görevlerinin yerine getirilmesinin gerektirdiği haller dışında tartışmalara katılamazlar; kişisel savunma hakları saklıdır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı oy kullanamaz.

Başkanvekilleri oturuma başkanlık yapmadıkları zaman, oy kullanabilir ve oyunun rengini belirtmek üzere söz alabilirler.

Görüşmelere katılmak isteyen bir kâtip üye Başkanlık kürsüsünde görevli ise, yerini bir diğerine bırakmak zorundadır.

Görüşmelerde genel düzen

MADDE 65- Genel Kurulda söz kesmek, şahsiyatla uğraşmak ve çalışma düzenini bozucu hareketlerde bulunmak yasaktır.

Başkanın söz kesmesi

MADDE 66- Kürsüdeki üyenin sözü ancak Başkan tarafından, kendisini İçtüzüğe uymaya ve konudan ayrılmamaya davet etmek için kesilebilir.

İki defa yapılan davete rağmen, konuya gelmeyen milletvekilinin aynı birleşimde o konu hakkında konuşmaktan menedilmesi, Başkan tarafından Genel Kurula teklif olunabilir.

Genel Kurul, görüşmesiz işaret oyu ile karar verir.

Konuşma üslûbu

MADDE 67- Genel Kurulda kaba ve yaralayıcı sözler söyleyen kimseyi Başkan derhal, temiz bir dille konuşmaya, buna rağmen temiz bir dil kullanmamakta ısrar ederse kürsüden ayrılmaya davet eder. Başkan, gerekli görürse, o kimseyi o birleşimde salondan çıkartabilir.

Başkanlığa gelen yazı ve önergelerde kaba ve yaralayıcı sözler varsa, Başkan, gereken düzeltmelerin yapılması için, o yazı veya önergeyi sahibine geri verir.

Gürültü ve kavga

MADDE 68- Başkan, görüşmeler sırasında gürültü veya kavga çıkar ve bu nedenle çalışma düzenini kuramazsa, kürsüde ayağa kalkarak, toplantıya ara vereceğini ihtar etmek suretiyle gerekli gayreti gösterir; buna rağmen gürültü ve kavga devam ederse oturuma en çok bir saat ara verir.

Oturumun yeniden açılmasında gürültü veya kavgaya son verilemiyorsa, Başkan birleşimi kapatır.

Açıklama hakkı

MADDE 69- Şahsına sataşılan veya ileri sürmüş olduğu görüşten farklı bir görüş kendisine atfolunan komisyon, siyasî parti grubu veya milletvekilleri, açıklama yapabilir ve cevap verebilir.

Açıklama ve cevaplar için Başkan, aynı oturum içinde olmak üzere söz verme zamanını takdir eder.

Bu suretle söz almak isteyen, ne sebepten dolayı konuşmak istediğini Başkana bildirir. Başkan, söz verip vermemek gerektiğini takdir eder. Başkanlıkça kendisine söz verilmeyen kimse direnirse, Genel Kurul, bu konuda görüşmesiz ve işaret oyuyla karar verir.

Kapalı oturumlar

MADDE 70- Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu, bir siyasî parti grubunun yahut yirmi milletvekilinin yazılı istemi üzerine kapalı oturum yapabilir.

Kapalı oturum önergesi verilince, kapalı oturumda bulunabilecek şahıslar dışında herkes, toplantı salonundan çıkarılır. Salon boşaldıktan sonra kapalı oturum önergesinin gerekçesi dinlenir. Bu gerekçe siyasî parti grubu sözcüsü veya önergedeki birinci imza sahibi milletvekili yahut onun göstereceği bir diğer imza sahibi milletvekili tarafından açıklanır. Genel Kurul işaret oyuyla karar verir.

Yukarıdaki fıkrada söz konusu görüşmelerin tutanakları kâtip üyelerce tutulur. Ancak, Genel Kurul uygun görürse, yeminli stenolar bu görevi yerine getirebilirler.

Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar, bakan yardımcıları ve üst kademe kamu yöneticileri 62 nci maddede belirtilen hallerde aynı maddede belirtilen usulle kapalı oturumlarda bulunabilirler.

Kapalı oturum sırasındaki görüşmeler hakkında, kapalı oturumda bulunanlar ve bulunma hakkına sahip olanlar tarafından hiçbir açıklama yapılamaz. Bunlar Devlet sırrı olarak saklanır.

Kapalı oturumu gerektirmiş olan sebep ortadan kalkınca, Başkan, açık oturuma geçilmesini teklif eder. Genel Kurul işaret oyuyla karar verir.

Kapalı oturum tutanakları

MADDE 71- Kapalı oturum tutanaklarının birleştirilmesinden sonra, kapalı bir oturum akdedilerek eski tutanak özeti okunur. Özetle birlikte tutanak bir zarfa konarak hazır bulunan kâtip üyeler tarafından hemen mumla mühürlenir ve Meclis arşivine verilir.

Kapalı oturum tutanakları ve özetleri, kapalı oturum tarihinden itibaren on yıl geçtikten sonra yayımlanabilir. Bunların daha önce veya sonra yayımlanması hususunda Genel Kurul, Danışma Kurulunun teklifi üzerine işaret oyuyla karar verir.

Görüşmelerin tamamlanması

MADDE 72- Tüzükte başkaca bir hüküm yoksa, her konuda, her siyasî parti grubunun grupları adına ve iki üyenin kendileri adına birer defa konuşma hakları vardır. Bu konuşmalar yapıldıktan sonra görüşmelerin devam etmesine dair önerge verilmemişse, Başkan görüşmelerin tamamlandığını bildirir.

Görüşmelerin devam etmesine dair önerge verilmiş ve bu önerge de Genel Kurulun işaret oyuyla kabul edilmiş ise, birinci fıkra gereğince siyasî parti gruplarına ve milletvekillerine ikinci defa konuşma hakkı doğar.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Kanunların Yapılması

Kanun tasarıları ve komisyonlara havale

MADDE 73- (Mülga: 9/10/2018-1200/25 md.)

Kanun teklifleri

MADDE 74- Milletvekillerince verilen kanun tekliflerinde bir veya daha çok imza bulunabilir.

Kanun teklifleri, gerekçesi ile birlikte Başkanlığa verilir.

Komisyonlar, şartlarına uymayan kanun tekliflerini, sahiplerine tamamlatmaya yetkilidirler.

Kanun teklifleri, Başkanlıkça komisyonlara doğrudan doğruya havale edilir.

Geri alma ve benimseme

MADDE 75- Teklif sahibi verilen kanun teklifini gündeme alınmadan evvel Genel Kurula bilgi verilmek şartıyla geri alabilir.

Şu kadar ki, bu kanun tekliflerini diğer bir üye veya esas komisyon üzerlerine alırlarsa görüşmeye devam olunur.

Bu teklifler gündeme alınmışlarsa geri alınmaları için Genel Kurulun karar vermesi gerekir.

Reddedilen kanun tekliflerinin yeniden verilememesi

MADDE 76- Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından reddedilmiş olan kanun teklifleri, ret tarihinden itibaren bir tam yıl geçmedikçe Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı yasama dönemi içinde yeniden verilemez.

Seçimlerin yenilenmesi halinde kanun tekliflerinin durumu

MADDE 77- Bir yasama döneminde sonulandırlamamış olan kanun teklifleri hükümsüz sayılır. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi yeleri bu kanun tekliflerini yenileyebilirler. Yenilenen kanun teklifinin tümü üzerindeki görüşmelerden sonra önceki dönemlere ait rapor ve metinler, açıkça belirtilmek kaydıyla, komisyonca benimsenebilir.

Yasama dönemi başında, önceki dönemde verilmiş yazılı soru, Meclis araştırması, genel görüşme nergeleri ve Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen kanunlar hükümsüz sayılır.

Bir yasama döneminde sonulandırlamamış olan yürürlükteki kanun hükmünde kararnameler hükümsüz sayılmaz ve bunlar hakkında kanun teklifleri hakkındaki hükümler uygulanır. Yürürlükten kaldırılan kanun hükmünde kararnameler bir raporla Genel Kurula sunulmadan işlemden kaldırılamaz.

Hükümetin çekilmesi halinde kanun tasarı ve teklifleri

MADDE 78- (Mülga: 9/10/2018-1200/25 md.)

Raporların okunmaması

MADDE 79- Kanun tekliflerinin kabulüne veya reddine dair esas komisyon raporları ile araştırma, soruştırma ve diğerkomisyon raporları; görüşmelerine başlanırken, Genel Kurulda okutulmaz. Ancak, bu raporların kaç numaralı sıra sayısı olarak bastırılıp dağıtıldıkları Başkanca ifade edilir.

Raporda ret istemi

MADDE 80- Bir kanun teklifinin esas komisyonca reddi istenir ve rapor da benimsenirse, kanun teklifi reddedilmiş olur. Rapor benimsenmezse komisyona geri verilir.

Kanun tekliflerinin Genel Kurulda görüşülmesi

MADDE 81- Kanun teklifleri; Genel Kurulda, aşağıda belirtilen usule göre görüşülür:

a) Teklifin tümü hakkında görüşme açılır.

b) Teklifin tümünün görüşülmesinden sonra yirmi dakika komisyonla soru ve cevap işlemi yapılır. Maddeler üzerinde bu süre on dakikadır.

c) Teklifin maddelerine geçilmesi oylanır.

ç) Teklifin maddeleri görüşülür.

d) Teklifin tümü oylanır.

Anayasa değişiklikleri hariç, kanun tekliflerinin tümü açık oylamaya tâbi işlerden değilse en az yirmi milletvekilinin talebi halinde açık oyla, aksi takdirde bu oylamalar ile maddelerin oylamaları işaret oyuyla yapılır.

Aksi, Danışma Kurulunun teklifiyle Genel Kurulca kararlaştırılmamışsa; kanun tekliflerinin tümü hakkında siyasi parti grupları ve komisyon adına yapılan konuşmalar yirmişer, üyeler tarafından yapılan konuşmalar onar dakikadır.

Maddeler hakkında konuşma süreleri bunun yarısı kadardır.

Maddelerine geçilmesi veya tümü kabul edilmeyen kanun teklifleri, Genel Kurulca reddedilmiş olur.

Cumhurbaşkanınca yayımlanması kısmen uygun bulunmayan ve bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilen kanunların sadece uygun bulunmayan maddelerinin görüşülmesine kanunun görüşmelerine başlamadan önce Genel Kurulca görüşmesiz karar verilebilir. Bu durumda, sadece uygun bulunmayan maddelerle ilgili görüşme açılır. Kanunun tümünün görüşülmesine karar verilmesi durumunda ise kanun yukarıdaki fıkralara göre görüşülür. Kanunun tümünün oylaması her halde yapılır. Genel Kurulun, bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen kanunun tümünü veya uygun bulunmayan maddelerini aynen kabul edebilmesi için üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu aranır. Bu oylamalarda üye tamsayısının salt çoğunluğunun bulunamaması halinde oylaması yapılan kanunun tümü ya da oylanan madde reddedilmiş sayılır.

Komisyon metninin önce oylanması

MADDE 82- Bir kanunun bir maddesi hakkında birçok önerge verilmiş ve madde değişiklik önergeleriyle birlikte komisyona geri alınmışsa, komisyon önergeleri görüştükten sonra eski metni kabul edebilir veya yeni bir metin hazırlayabilir.

Önerge sahipleri komisyon toplantılarına katıldıkları takdirde beş dakikayı geçmemek üzere konuşabilirler.

Komisyon, kabul ettiği metnin önergelerden önce ve açık oyla oylanmasını üye tamsayısının salt çoğunluğuyla isterse, Genel Kurulda, önergelerden önce komisyon metni oylanır. Bu metin kabul edilirse, önergeler reddedilmiş ve madde kabul edilmiş sayılır.

Açık oylamadan önce, önerge sahiplerinin beşer dakikayı geçmemek üzere konuşma hakları vardır.

Bir maddenin önce konuşulması

MADDE 83- Genel Kurulda bir maddenin diğerinden önce konuşulmasına işaret oyuyla karar verilebilir.

Anayasaya aykırılık önergeleri

MADDE 84- Bir kanun teklifinin Genel Kuruldaki görüşülmesi sırasında teklifin belli bir maddesinin Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle reddini isteyen önergeler, diğer önergelerden önce oylanır.

Tetkik kurulu ve maddî hatalar

MADDE 85- Meclis Başkanlığı kanun tekliflerini Anayasa dili, kanun yazılış tekniği bakımından incelemekle görevli yeteri kadar uzmandan kurulu bir heyet teşkil eder. Bu heyet komisyonlara danışmanlık yapar.

Kanun teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisince kabulünü gerektirecek oylamanın yapılmasından önce, metinde yazılış veya sıra bakımından bozukluk olduğu veya maddî hatalar bulunduğu ileri sürülürse ve esas komisyon bu görüşe katılırsa, metin, esas komisyona geri verilir. Bu şekilde düzeltilen maddeler de yeniden oylanır.

Son konuşmalar

MADDE 86- Teklifin tümünün kesin olarak oylanmasından önce milletvekilleri, ne yolda oy kullanacaklarını kürsüden belirtmek isterlerse, Başkan lehte ve aleyhte birer kişiye söz verir. Bu konuşma kısa, açık ve gerekçeli yapılıır.

Değişiklik önergeleri

MADDE 87- Kanunlarda veya İttüzükte aksine bir hüküm yoksa, kanun teklifinde bir maddenin reddi, tümünün veya bir maddenin komisyona iadesi, bir maddenin değiştirilmesi, metne

ek veya geçici madde eklenmesi hakkında, milletvekilleri ve esas komisyon değişiklik önermeleri verebilir. Bu esaslar dairesinde milletvekilleri tarafından Anayasaya aykırılık önermeleri dahil her madde için yedi önerme verilebilir. Her siyasî parti grubuna mensup milletvekillerinin birer önerme verme hakkı saklıdır. Ancak, bu hak; ilgili siyasî parti grubuna mensup milletvekillerince kullanılmaması halinde, diğer siyasî parti grubuna mensup olanlarla bağımsız sayılan milletvekillerince kullanılabilir.

Değişiklik önermeleri kanun tekliflerinin basılıp dağıtılmasından itibaren Başkanlığa verilebilir. Ancak, teklifin görüşülmesine başlandıktan sonra verilecek değişiklik önermelerinde en az beş milletvekilinin imzası bulunmadıkça önerme işleme konulmaz.

Görüşülmekte olan teklifin konusu olmayan sair kanunlarda ek ve değişiklik getiren yeni bir kanun teklifi niteliğindeki değişiklik önermeleri işleme konulmaz.

Görüşülmekte olan teklife konu kanunun, komisyon metninde bulunmayan, ancak teklif ile çok yakın ilgisi bulunan bir maddesinin değiştirilmesini isteyen ve komisyonun salt çoğunlukla katıldığı önermeler üzerinde yeni bir madde olarak görüşme açılır.

Değişiklik önermelerinde, değiştirilmesi, kaldırılması veya eklenmesi istenen hükümler açıkça belirtilir. Açık olmayan ve şarta bağlı önermeler işleme konulmaz.

Değişiklik önermeleri gerekçeli olarak verilir. Değişiklik önermeleri ve gerekçeleri beşyüz kelimedenden fazla ise, önerme sahibi önermesine beşyüz kelimeyi geçmeyen bir özet eklemek zorundadır.

Başkan, değişiklik önergesi hakkında komisyona ve gruplara derhal bilgi verir.

Değişiklik önergeleri, aykırılık sırasına göre okunup işleme konur. Aynı mahiyetteki önergelerden en kısa olanı okunup diğer önergelerin sadece imza sahipleri okunarak birlikte işleme alınır. Beşten fazla imzalı önergelerde ilk beş imza okunur, önerge tutanağa eklenir.

Başkan, önergeye katılıp katılmadığını komisyona sorar. Komisyon katılmama gerekçesini kısaca açıklayabilir. Komisyonun katılmadığı önerge, sahibi tarafından beş dakikayı geçmemek üzere açıklanabilir. Önerge sahibine, gerekçesinin okunmasını istediği önerge hakkında söz verilmez.

Daha sonra önergeler işaret oyu ile ayrı ayrı oylanır. Komisyonun katılmadığı ve fakat Genel Kurulun kabul ettiği önerge ve ilgili maddeyi komisyon geri isteyebilir. Geri verilmesi kabul edildiği takdirde, komisyon önergeye göre yeni bir metin hazırlar veya kendi metninin aynen kabulünü isteyebilir. Genel Kurulun kararı kesindir.

Metnin veya maddenin geri istenmesi

MADDE 88- Esas komisyon teklifin tümünün, belli bir veya birkaç maddesinin, komisyona geri verilmesini, bir defaya mahsus olmak üzere isteyebilir.

Bu istem, görüşülmeksizin yerine getirilir. Teklifin tümü geri istenmişse, teklif hakkında verilen bütün önergeler; teklifin belli bir veya birkaç maddesi geri istenmişse, o madde veya maddeler hakkındaki önergeler esas komisyona verilir.

Genel Kurulda yeniden görüşme

MADDE 89- Teklifin tümünün oylanmasından önce, belli bir maddesinin yeniden görüşülmesini gerekçeli bir önerge ile esas komisyon bir defaya mahsus olmak üzere isteyebilir.

Bu istem Danışma Kurulunun görüşü alındıktan sonra Genel Kurulca, görüşmesiz ve işaret oyuyla karara bağlanır.

Anayasa değişikliği görüşmelerinde bu madde hükmü uygulanmaz.

Milletlerarası andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunmasına dair teklifler

MADDE 90- Anayasa gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlı olan andlaşmalar Cumhurbaşkanınca, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına genel gerekçesiyle sunulur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı bu andlaşmaları gelen kâğıtlar listesinde yayımlar. Bu andlaşmaların gelen kâğıtlar listesinde yayımından itibaren milletvekilleri tarafından andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunduğu kanun teklifi verilebilir. Bu teklif diğer kanun tekliflerinin tabi olduğu usule göre işlem görür.

Temel kanunlar

MADDE 91- a) Bir hukuk dalını sistematik olarak bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştirecek biçimde genel ilkeleri içermesi; kişisel veya toplumsal yaşamın büyük bir bölümünü ilgilendirmesi; kendi alanındaki özel kanunların dayandığı temel kavramları göstermesi, özel kanunlar arasında uygulamada ahenk sağlaması, düzenlediği alan yönünden bütünlüğünün ve

maddeler arasındaki bağlantıların korunması zorunluluğunun bulunması; önceki yasalaşma evrelerinde de özel görüşme ve oylama usulüne bağlı tutulması gibi özellikleri taşıyan kanunları ve İttüzüğü bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştiren veya yürürlüğe koyan tekliflerin Genel Kurulda bölümler halinde görüşülmesine ve her bölümün en çok otuz maddeyi geçmemek kaydıyla hangi maddelerden oluşacağına esas komisyonun veya grupların teklifi, Danışma Kurulunun oybirliği ile önerisi üzerine Genel Kurulca karar verilebilir. Bu takdirde bölümler, maddeler okunmaksızın maddenin görüşülmesindeki usule göre ayrı ayrı görüşülür ve bölümdeki maddeler ayrı ayrı oylanır.

Milletvekilleri ve esas komisyon değişiklik önermeleri verebilir. Milletvekilleri tarafından Anayasaya aykırılık önermeleri dahil madde üzerinde iki önerge verilebilir. Ancak, her siyasî parti grubuna mensup milletvekillerinin birer önerge verme hakkı saklıdır.

Yeni bir madde olarak görüşülmesine komisyonun salt çoğunlukla katıldığı önermeler ile yeniden görüşülmesine karar verilen maddeler üzerinde görüşme açılır ve bu maddede belirtilen sayıda önerge verilebilir.

Bölümler üzerindeki soru-cevap süresi, onbeş dakika ile sınırlıdır.

Diğer hükümler saklıdır.

b) Danışma Kurulunda oybirliği sağlanamaması halinde siyasî parti gruplarının önerisi üzerine de (a) bendinde belirtilen yasama yönteminin uygulanmasına Genel Kurulca karar verilebilir.

BEŞİNCİ KISIM

Özel Hükümler

Genel veya özel af ilanını içeren kanun teklifleri

MADDE 92- Genel veya özel af ilanını içeren tekliflerin Genel Kurulda kabulü Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile mümkündür. Gerekli çoğunluk, söz konusu tekliflerin afa ilgili maddelerinde ve tümünün oylanmasında ayrı ayrı aranır. Teklif hakkında verilen genel veya özel af ilanını içeren değişiklik önergesinin kabulü halinde, kabul için gerekli beşte üç çoğunluğun tespiti için bu önerenin oylanması açık oylama suretiyle tekrarlanır.

Anayasanın değiştirilmesi

MADDE 93- Anayasa değişiklik teklifleri, diğer kanun tekliflerinin görüşülmesindeki usule tabidir. Ancak, bu teklifler Genel Kurulda iki defa görüşülür.

İkinci görüşmeye, birinci görüşmenin bitiminden kırksekiz saat geçmeden başlanamaz.

İkinci görüşmede yalnızca maddeler üzerinde verilmiş değişiklik önergeleri görüşülür, birinci görüşmede üzerinde değişiklik teklifi bulunmayan bir madde hakkında ikinci görüşmede önerge verilemez.

Anayasada değişiklik tekliflerinin kabulü

MADDE 94- Anayasada değişiklik tekliflerinin birinci ve ikinci görüşmelerinde, maddelerin kabulü ile ikinci görüşmenin sonunda tümünün kabulü üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun gizli oyu ile mümkündür.

Birinci görüşmede gerekli çoğunlukla kabul oyu alamayan bir madde ikinci görüşmede de gerekli çoğunlukta kabul oyu alamamışsa reddedilmiş olur.

Teklif hakkında verilen değişiklik önergesinin kabulü halinde, kabul için gerekli beşte üç çoğunluğun tespiti için bu önerenin oylanması gizli oylama suretiyle tekrarlanır.

Seçimlerin yenilenmesi kararı

MADDE 95- Seçimlerin yenilenmesine dair önergeler, Anayasa Komisyonunda görüşülür ve Anayasa Komisyonu raporu Genel Kurulda gündemdeki bütün konulardan önce görüşüldükten sonra açık oya sunulur. Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun oyu ile seçimlerin yenilenmesine karar verebilir.

ALTINCI KISIM

Bilgi Edinme ve Denetim Yolları

BİRİNCİ BÖLÜM

Yazılı Soru

Yazılı soru

MADDE 96- Yazılı soru, kısa, gerekçesiz ve kişisel görüş ileri sürülmeksizin; kişilik ve özel yaşama ilişkin konuları içermeyen bir önerge ile yazılı olarak cevaplanmak üzere milletvekillerinin, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlara yazılı olarak soru sormalarından ibarettir.

Yazılı soru önergesi, sadece bir milletvekili tarafından imzalanır ve Başkanlığa verilir. Yazılı soru önergelerine belge eklenemez.

Başkan, İçtüzük Şartlarına uygun gördüğü  nergeleri gelen k   tlar listesinde yayımlar ve ilgili Cumhurbaşkanı yardımcıları ile bakanlara gönderir.

Sorulamayacak konular

MADDE 97- AŞağıdaki sorular Başkanlıkça kabul edilmez:

a) Başka bir kaynaktan kolayca öğrenilmesi mümkün olan konular;

b) Tek amacı istişare sağlamaktan ibaret konular.

Sözlü sorunun gündeme alınması ve cevaplandırılması

MADDE 98- (Mülga: 9/10/2018-1200/25 md.)

Yazılı sorunun cevabı

MADDE 99- Yazılı soruların cevabı, bir Cumhurbaşkanı yardımcısı veya ait olduğu bakanlık eliyle Başkanlıkça sunulur. Başkan, bu cevabı derhal soru sahibine iletir. Cevap ayrıca soru metniyle birlikte Başkanlıkça alındığı günkü veya bir sonraki birleşim tutanağının arkasına eklenir.

Yazılı sorular, Cumhurbaşkanı yardımcıları veya bakan tarafından gönderildiği tarihten itibaren en geç onbeş gün içinde cevaplandırılır. Tatil ve aravermede de yazılı soruların havale işlemi yapılır, bu halde onbeş günlük süre tatil ve aravermeden sonra başlar.

Yazılı sorular süresi içinde cevaplandırılmazsa, yazılı soru  nergесinin süresi içinde cevaplandırılmadı ı gelen k   tlar listesinde ilan edilir ve bu durum Cumhurbaşkanı yardımcısına veya bakanlara gönderilir.

Başkanlıktan sorular

MADDE 100- Başkanın, Başkanlık Divanının, Başkanlık Divanı üyelerinin ve Danışma Kurulunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin faaliyetleriyle ilgili görevleri hakkında, Başkanlıktan yazılı soru sorulabilir. Bu sorular Başkan veya görevlendireceği başkanvekillerinden biri tarafından cevaplandırılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Görüşme

Genel görüşmenin tarifi

MADDE 101- Genel görüşme, toplumu ve Devlet faaliyetlerini ilgilendiren belli bir konunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesidir.

Genel görüşmenin açılması

MADDE 102- Genel görüşme açılması, siyasî parti grupları veya en az yirmi milletvekili tarafından Başkanlıktan bir önergeyle istenebilir. Bu istem derhal gelen kâğıtlar listesine alınarak milletvekillerine duyurulur.

Verilen önergenin metni beşyüz kelimedenden fazla ise istek sahipleri beşyüz kelimayı geçmemek üzere önergenin özetini eklemek zorundadırlar.

Genel görüşme açılıp açılmamasına Genel Kurul karar verir.

Genel Kurulda bu konudaki görüşmede siyasî parti grupları ve istemde bulunan milletvekillerinden birinci imza sahibi veya onun göstereceği bir diğerk imza sahibi konuşabilir. Genel Kurul genel görüşme açılıp açılmamasına işaretle oylama suretiyle karar verir.

Genel görüşme için özel gündem

MADDE 103- Genel görüşme açılmasına karar verilirse, genel görüşme günü bir özel gündem halinde Danışma Kurulunca tespit edilir. Genel görüşmenin başlayacağı gün, görüşme açılmasına karar verilmesinden itibaren kırksekiz saatten önce ve yedi tam günden sonra olamaz.

Genel görüşmede ilk söz hakkı genel görüşme önergesi sahibi siyasî parti grubu veya gruplarına yahut genel görüşme önergesindeki birinci imza sahibi milletvekiline veya onun göstereceği bir diğer imza sahibi milletvekiline aittir.

Bundan sonraki görüşmeler hakkında genel hükümler uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Meclis Araştırması

Meclis araştırmasının tarifi ve açılması

MADDE 104- Meclis araştırması, belli bir konuda bilgi edinmek için yapılan incelemeden ibarettir.

Araştırma istemi önergesi beşyüz kelimedenden fazla ise önerge sahipleri beşyüz kelimeyi geçmemek üzere özetini eklemek zorundadır.

Meclis araştırmasının açılmasında genel görüşme açılmasındaki hükümler uygulanır.

Meclis araştırma komisyonunun raporu hakkında Genel Kurulda, genel görüşme açılır.

Meclis araştırma komisyonu ve yetkileri

MADDE 105- Meclis araştırmasının yürütülmesi görevi, genel hükümlere göre seçilecek bir özel komisyona verilir.

Bu komisyonun üye adedi, çalışma süresi ve gerektiğinde Ankara dışında da çalışabileceği hususu Meclis Başkanının teklifi ile Genel Kurulca tespit edilir. Araştırmasını üç ay içinde bitiremeyen komisyona bir aylık kesin süre verilir. Komisyon bu süre sonunda da çalışmasını tamamlayamadığı takdirde süre bitiminden itibaren onbeş gün içinde araştırmanın tamamlanmaması nedenleri veya o ana kadar varılan sonuçlar üzerinde Genel Kurulda görüşme açılır. Genel Kurul bu görüşme ile yetinebileceği gibi yeni bir komisyon da kurabilir.

Meclis araştırma komisyonu bakanlıklarla genel ve katma bütçeli dairelerden, mahallî idarelerden, muhtarlıklardan, üniversitelerden, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumundan, kamu iktisadî teşebbüslerinden, özel kanun ile veya özel kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuş banka ve kuruluşlardan, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ve kamu yararına çalışan derneklerden bilgi istemek ve buralarda inceleme yapmak, ilgililerini çağırıp bilgi almak yetkisine sahiptir.

Komisyon, gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgilerine başvurabilir.

Devlet sırları ile ticarî sırlar, Meclis araştırması kapsamının dışında kalır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Gensoru³**

Gensoruda usul

MADDE 106- (Mülga: 9/10/2018-1200/25 md.)

³ Bu bölüm başlığı, 9/10/2018 tarihli ve 1200 sayılı Karar'ın 25'inci maddesi ile metinden çıkarılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların Soruşturulması ve Yüce Divana Sevki

Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlar hakkında verilen Meclis soruşturması önergeleri

MADDE 107- Görevde bulunan veya görevden ayrılmış olan Cumhurbaşkanını yardımcılarını ve bakanlar hakkında görevleri ile ilgili suç işledikleri iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceğı önergeyle Meclis soruşturması açılması istenebilir.

Bu önergede, görevleriyle ilgili işlerden dolayı hakkında Meclis soruşturması açılması istenen Cumhurbaşkanını yardımcılarını ve bakanların cezai sorumluluğı gerektiren fiillerinin görevleri sırasında işlendiğinden bahsedilmesi, hangi fiillerinin hangi kanun ve nizamaya aykırı olduğunun gerekçe gösterilmek ve maddesi de yazılmak suretiyle belirtilmesi zorunludur.

Parlamente hükümet sisteminde görev yapmış olan başbakanlar ve bakanlar hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

Meclis soruşturması önergesinin görüşülmesi

MADDE 108- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilen Meclis soruşturması önergesi gelen kâğıtlar listesinde yayımlanır; önergenin bir örneğı Başkanlıkça, derhal, hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanını yardımcısı veya bakana gönderilir ve Genel Kurulda okunur.

Meclis soruşturması açılıp açılmaması hakkında yapılacak görüşmelerin günü, önergenin verilişinden itibaren bir ay içinde

görüşülüp karara bağlanacak şekilde, bir özel gündem halinde Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca tespit edilir. Bu görüşme günü de ayrıca hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakana bildirilir.

Sırasıyla, önergeyi verenlerden ilk imza sahibinin veya onun göstereceğı bir diğeri imza sahibinin, şahısları adına üç milletvekilinin ve o sırada görevde bulunsun veya bulunmasın, hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın konuşacağı bir görüşmeden sonra, Meclis soruşturması açılıp açılmaması hakkında üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla karar verilir.

Parlamente hükümet sisteminde görev yapmış olan başkanlar ve bakanlar hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

Meclis soruşturması komisyonunun kuruluşu

MADDE 109- Meclis soruşturması açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasî partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasî parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak onbeş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır.

Komisyon, kendisine bir başkan, bir başkanvekili, bir sözcü ve bir kâtip seçer.

Ceza Muhakemesi Kanununa göre hâkimlerin davaya bakmasına veya karara katılmasına engel oluşturacak durumlarda bulunan milletvekilleri, bu komisyona seçilemezler.

Komisyonunda görevlendirilecek kamu görevlileri için de aynı hüküm uygulanır.

Meclis soruşturması komisyonunun çalışma usulü ve süresi

MADDE 110- Soruşturma komisyonu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir.

Komisyonun çalışmaları gizlidir. Bu komisyona kendi üyeleri dışındaki milletvekilleri katılamazlar.

Soruşturma komisyonu, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir. Komisyonun bu konudaki istem yazısı Genel Kurulun bilgisine sunulur. Bu süre sonunda raporun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına teslimi zorunludur.

Meclis soruşturması komisyonunun yetkileri

MADDE 111- Komisyon kamusal ve özel kuruluşlardan konu ile ilgili bilgi ve belgeleri isteyebilir; gerekli gördüklerine el koyabilir; yürütme organının bütün vasıtalarından faydalanabilir; Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanları, diğer ilgilileri, tanık ve bilirkişileri dinleyebilir.

Komisyon, naip veya istinabe yolu ile adlî mercilerden yardım isteyebilir. Ayrıca Ceza Muhakemesi Kanununun tanıklarla, bilirkişilerle, zapt ve arama ile ilgili olarak adlî mercilere verdiği hürriyetleri kısıtlayıcı yetkilerin genel hükümler çerçevesinde kullanılmasını, gerekçesini bildirmek suretiyle görevli adlî merciden yazıyla isteyebilir.

Komisyon, hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın savunmasını alır. Bununla ilgili olarak talep edeceği belgeleri temin ettirir.

Komisyon, gerektiğinde alt komisyonlar kurarak Ankara dışında çalışma kararı alabilir.

Soruşturmanın sonuçlandırılması

MADDE 112- Soruşturma komisyonu raporu, Başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde bastırılarak hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanlığı yardımcısı veya bakana derhal gönderilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine dağıtılır. Rapor, üyelere dağıtımından itibaren on gün içinde görüşülür.

Bu görüşmede, komisyona, şahısları adına altı milletvekiline ve o sırada görevde bulunsun veya bulunmasın hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanlığı yardımcısı veya bakana söz verilir. Son söz, hakkında soruşturma açılması istenen Başbakan veya bakana aittir ve süresi sınırlandırılmaz.

Görüşmeler tamamlandıktan sonra komisyon raporu Genel Kurulca gizli oyla karara bağlanır.

Komisyonun Yüce Divana sevk yönündeki raporları ile Genel Kurulun Yüce Divana sevk kararlarında hangi ceza hükmüne dayanıldığı belirtilir.

Komisyonun Yüce Divana sevk etmeme yönündeki raporlarının reddi, ancak, Yüce Divana sevke dair verilen ve sevk kararının hangi ceza hükmüne dayanacağını gösteren bir önerenin kabulüyle mümkün olur.

Yüce Divana sevk kararı ancak üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile alınır.

Türkiye Büyük Millet Meclisince Yüce Divana sevk kararı alınırsa dosya, en geç yedi gün içinde Başkanlıkça dizi pusulasına bağlanarak Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilir.

Siyasî parti gruplarında soruşturmayla ilgili görüşme yapılamaması

MADDE 113- Siyasî parti gruplarında, Meclis soruşturması ile ilgili görüşme yapılamaz ve karar alınamaz.

Ancak bu gruplarda Meclis soruşturması ile ilgili komisyon üyelikleri için Anayasanın 100 üncü maddesine göre gösterilecek adayların tespiti amacıyla seçim yapılabilir.

Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğu

MADDE 114- Görevde bulunan veya görevden ayrılmış olan Cumhurbaşkanı hakkında, bir suç işlediği iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir.

Meclis, önergeyi her durumda en geç bir ay içinde görüşür. Bu önerge derhal Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulur; soruşturulması istenen Cumhurbaşkanıya bildirilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulmasından başlayarak yedi gün sonraki birleşimin gündemine alınır.

Sırasıyla, önergeyi verenlerden ilk imza sahibinin veya onun göstereceği bir diğer imza sahibinin, şahısları adına üç milletvekilinin ve tercih etmesi halinde, o sırada görevde bulunsun veya bulunmasın, hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanının konuşacağı bir görüşmeden sonra, Meclis soruşturması açılıp açılmaması hakkında üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla karar verilir.

Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasî partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her

siyasî parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak onbeş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon 111 inci maddede öngörülen komisyonun yetkilerini kullanır.

Komisyon, kendisine bir başkan, bir başkanvekili, bir sözcü ve bir kâtip seçer.

Soruşturma komisyonu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir.

Komisyonun çalışmaları gizlidir. Bu komisyona kendi üyeleri dışındaki milletvekilleri katılamazlar.

Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir. Komisyonun bu konudaki istem yazısı Genel Kurulun bilgisine sunulur. Bu süre sonunda raporun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına teslimi zorunludur.

Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır, dağıtımından itibaren on gün içinde Genel Kurulda görüşülür.

Bu görüşmede; komisyona, şahısları adına altı milletvekiline ve o sırada görevde bulunsun veya bulunmasın hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanıya söz verilir. Son söz, hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanıya aittir ve süresi sınırlandırılmaz. Cumhurbaşkanı, isterse savunmasını yazılı olarak gönderebilir. Bu savunma Genel Kurulda aynen okunur.

Görüşmeler tamamlandıktan sonra komisyon raporu Genel Kurulca gizli oyla karara bağlanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, üye tamsayısının en az üçte ikisinin oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir.

Komisyonun Yüce Divana sevk yönündeki raporları ile Genel Kurulun Yüce Divana sevk kararlarında hangi ceza hükmüne dayanıldığı belirtilir.

Komisyonun Yüce Divana sevk etmeme yönündeki raporlarının reddi, ancak Yüce Divana sevke dair verilen ve sevk kararının hangi ceza hükmüne dayanacağını gösteren bir önerenin kabulüyle mümkün olur.

YEDİNCİ KISIM

Dilekçelerin İncelenmesi ve Karara Bağlanması

Esas ve Usulleri

Dilekçe Komisyonu

MADDE 115- Dilekçe Komisyonu, Türk vatandaşlarının ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye’de ikamet eden yabancıların kendileriyle veya kamu ile ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına gönderdikleri dilek ve şikâyetleri inceler.

Dilekçelerin Başkanlık Divanınca incelenmesi

MADDE 116- Dilekçe Komisyonunun; Başkan, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtibinden oluşan Başkanlık Divanı, komisyona gelen dilekçeleri inceleyerek;

1. Belli bir konuyu ihtiva etmeyen,
2. Yeni bir kanunu veya bir kanun değişikliğini gerektiren,
3. Yargı mercilerinin görevine giren konularla ilgili olan veya haklarında bu merciler tarafından verilmiş bir karar bulunan,

4. Yetkili idarî makamlarca verilen kesin cevap suretini ihtiva etmeyen,

5. Kanunun dilekçede bulunmasını zorunlu gördüğü şartlardan herhangi birini taşımayan,

Dilekçelerin görüşülemeyeceğini karara bağlar.

Komisyon Başkanlık Divanı, bu kararlarını bastırır ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine dağıtır. Dağıtım tarihinden itibaren onbeş gün içinde itiraz olunmayan Başkanlık Divanı kararları kesinleşir ve durum dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir.

Komisyon Başkanlık Divanı; görüşülemeyeceğini karara bağladığı dilekçelerden, kanun olarak düzenlenmelerinde toplumsal yarar gördüklerinin birer örneğini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına ve bilgi için Cumhurbaşkanlığına gönderir.

Dilekçelerin Komisyon Genel Kurulunca incelenmesi

MADDE 117- Komisyon Başkanlık Divanının 116 ncı maddenin dışında gördüğü dilekçeler ile aynı madde gereğince karara bağladığı dilekçelerden süresi içinde itiraza uğrayanlar, Komisyon Genel Kuruluna sevk edilir.

Komisyon Genel Kurulu, kendisine gönderilen dilekçeleri, ilk önce; 116 ncı madde hükmü gereğince inceleyerek karar konusu olup olamayacakları hususunu kararlaştırır.

Komisyon Genel Kurulu kararlarının dağıtılması

MADDE 118- Komisyon Başkanlık Divanı, Komisyon Genel Kurulunca alınan kararları bastırır, bütün milletvekillerine dağıtır ve gereği için Cumhurbaşkanı yardımcıları ile bakanlara gönderir.

Komisyon Genel Kurulu kararlarına itiraz

MADDE 119- Türkiye Büyük Millet Meclisinin her üyesi Komisyon Genel Kurulunun kararına, kararın dağıtım gününden itibaren otuz gün içinde gerekçeli bir yazıyla itiraz edebilir. Aksi halde, dilekçe hakkındaki karar kesinleşir.

Komisyon Genel Kurulu, itiraz edilen dilekçeler için, itiraz tarihinden itibaren otuz gün içinde bir rapor düzenleyerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Türkiye Büyük Millet Meclisinin alacağı karar kesindir.

Bu madde hükümleri gereğince kesinleşen kararlar, dilekçe sahiplerine ve ilgili Cumhurbaşkanlığı yardımcılıkları ile bakanlıklara bildirilir.

Dilekçeler hakkındaki kesin kararların sonucu

MADDE 120- Cumhurbaşkanlığı yardımcılıkları ile bakanlar 119 uncu madde gereğince kesinleşen kararlar hakkında yaptıkları işlemi, aynı maddenin son fıkrası uyarınca kendilerine yapılan bildiri tarihinden itibaren otuz gün içinde, Komisyon Başkanlığına yazıyla bildirirler. Komisyon Genel Kurulu, bunlardan gerekli gördüklerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmesini isteyebilir. Bu takdirde, komisyon kendi görüşünü belirten bir rapor hazırlayarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Komisyonun bu istekte bulunması halinde 119 uncu maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları hükümleri uygulanır.

SEKİZİNCİ KISIM

Cumhurbaşkanı Andıçme Töreni, Olağanüstü Hal Yönetimi ve Silahlı Kuvvetlerle İlgili Kararlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Cumhurbaşkanı Andıçme Töreni

Cumhurbaşkanı seçimi

MADDE 121- (Mülga: 9/10/2018-1200/25 md.)

Cumhurbaşkanının andıçme töreni

MADDE 122- Yeni Cumhurbaşkanının andıçme töreni, eski Cumhurbaşkanının görev süresinin dolduğı gün yapılır.

Cumhurbaşkanlığı, Cumhurbaşkanının görev süresinin dolmasından başka bir sebeple boşalmışsa, andıçme töreni, seçimden hemen sonraki oturumda yapılır.

Yeni Cumhurbaşkanı andıçmek üzere geldiğinde, Başkan oturumu açar ve en yaşlı Başkanvekili vasıtasıyla Cumhurbaşkanını Genel Kurul Salonuna davet eder. Cumhurbaşkanı, beraberinde en yaşlı Başkanvekili olduğı halde, hitabet kürsüsüne gelir ve ayakta andıçer. Andıçme bitince, İstiklal Marşı çalınır ve Cumhurbaşkanı beraberinde en yaşlı Başkanvekili olduğı halde salondan ayrılır.

Cumhurbaşkanı, andıçme töreninde siyah elbise giyer.

İKİNCİ BÖLÜM

Güven İstemi

Hükümet programının okunması

MADDE 123- (Mülga: 9/10/2018-1200/25 md.)

Hükümet programının görüşülmesi; göreve başlarken güvenoyu

MADDE 124- (Mülga: 9/10/2018-1200/25 md.)

Güven isteminin görüşme usulü

MADDE 125- (Mülga: 9/10/2018-1200/25 md.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Olağanüstü Hal Yönetimi

Olağanüstü hal ile ilgili kararlar

MADDE 126- Anayasanın 119 uncu maddesi gereğince Cumhurbaşkanı tarafından ilan edilen ve Resmî Gazetede yayımlanan olağanüstü hal ile ilgili karar Cumhurbaşkanlığı tezkeresiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde ise derhal toplantıya çağırılır; Meclis gerekli gördüğü takdirde olağanüstü halin süresini kısaltabilir, uzatabilir veya olağanüstü hali kaldırabilir.

Öngörülen sürenin kısaltılması veya uzatılması hakkında siyasî parti grupları veya en az yirmi milletvekilinin imzası ile görüşme sırasında önerge verilebilir. Oylamadan önce önerge sahibi beş dakikayı geçmemek üzere söz alabilir.

Cumhurbaşkanının talebiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi her defasında dört ayı geçmemek üzere süreyi uzatabilir. Savaş hallerinde bu dört aylık süre aranmaz.

Türkiye Büyük Millet Meclisince onaylanan olağanüstü halin süresinin uzatılmasına, değiştirilmesine veya olağanüstü halin kaldırılmasına dair Cumhurbaşkanlığı tezkereleri de bu maddedeki usule göre görüşülür ve karara bağlanır.

Sıkıyönetimle ilgili kararlar

MADDE 127- (Mülga: 9/10/2018-1200/25 md.)

Olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin görüşülmesi

MADDE 128- Anayasanın 119 uncu maddesi çerçevesinde ilan edilen olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılan ve Resmî Gazetede yayımlandıkları gün Meclis onayına sunulan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, savaş ve mücbir sebeplerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanamaması hali hariç olmak üzere üç ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde öncelikle görüşülür ve karara bağlanır. Söz konusu kararnameler bir ay içinde komisyonlarda görüşülmediği takdirde, Meclis Başkanlığınca doğrudan doğruya Genel Kurul gündemine alınır. Genel Kurul, geriye kalan iki ay içinde bu kararnameler hakkında karar verir. Üç ay içinde görüşülüp karara bağlanamayan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri kendiliğinden yürürlükten kalkar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Savaş Hali İlanı ve Silahlı Kuvvetlerle İlgili Kararlar

Savaş hali ilanı

MADDE 129- Anayasanın 92 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince, yabancı bir devlete karşı veyahut belli bir devleti hedef tutmayıp Türkiye için savaş hukukunun yürürlüğe girmesini gerektiren hallerde savaş hali ilanına, Cumhurbaşkanının istemi üzerine, Türkiye Büyük Millet Meclisince karar verilir. Bu kararı Cumhurbaşkanı uygular.

Ancak, Anayasanın 92 nci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen hallerde Cumhurbaşkanı da, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar verebilir ve derhal Türkiye Büyük Millet Meclisini toplantıya çağırır.

Silahlı kuvvet gönderilmesi veya kabulü

MADDE 130- Anayasanın 92 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye’de bulunmasına belli bir süre için, Cumhurbaşkanının istemi üzerine, Türkiye Büyük Millet Meclisince izin verilir. Bu kararı Cumhurbaşkanı uygular.

DOKUZUNCU KISIM

Yasama Dokunulmazlığı ve Üyelüğün Düşmesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Yasama Dokunulmazlığı

Yasama dokunulmazlığının kaldırılması istemi ve görüşüleceği komisyon

MADDE 131- Bir milletvekilinin veya görevleriyle ilgili olmayan suçlardan dolayı Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki istemler Başkanlıkça, Anayasa ve Adalet komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyona havale edilir.

Anayasa ve Adalet komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyonun Başkanı, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtibi, Anayasa Komisyonunun Başkanı, Başkanvekili, Sözcüsü ve Kâtibidir.

Hazırlık Komisyonu ve görüşmeleri

MADDE 132- Karma Komisyon başkanı, dokunulmazlık dosyalarını incelemek üzere her siyasi partinin hazırlık komisyonuna verebileceği üyeleri arasından ad çekme suretiyle beş üyeli bir hazırlık komisyonu teşkil eder.

Hazırlık komisyonu kendine gizli oyla bir başkan ve sözcülük görevini de yapacak bir kâtip seçer.

Bu komisyon bütün kâğıtları inceleyip gerekirse o milletvekilini, Cumhurbaşkanı yardımcısını veya bakanı dinler; tanık dinleyemez.

Hazırlık komisyonu raporunu göreve başlamasından itibaren en geç bir ayda verir.

Bu rapor Karma Komisyonda bir ayda sonuçlandırılır.

Karma Komisyon raporu

MADDE 133- Karma Komisyon, hazırlık komisyonunun raporunu ve eklerini görüşür.

Karma Komisyon dokunulmazlığın kaldırılmasına veya kovuşturmanın milletvekilliği, Cumhurbaşkanı yardımcılığı veya bakanlık sıfatının sona ermesine kadar ertelenmesine karar verir.

Karma Komisyon raporu, kovuşturmanın ertelenmesi şeklinde ise Genel Kurulda okunur. On gün zarfında bu rapora yazılı olarak itiraz edilmezse kesinleşir.

Rapor, dokunulmazlığın kaldırılması şeklinde ise veya üçüncü fıkra gereğince itiraz edilmişse Genel Kurulda görüşülür.

Kovuşturma ertelenmiş ve bu karar Genel Kurulca kaldırılmamış ise, dönem yenilenmiş olsa bile milletvekilliği sıfatı devam ettiği sürece ilgili hakkında kovuşturma yapılamaz.

Savunma hakkı

MADDE 134- Dokunulmazlığının kaldırılması istenen milletvekili, Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan isterse hazırlık komisyonunda, Karma Komisyonunda ve Genel Kurulda kendini savunur veya bir üyeye savundurur.

Savunma için çağrıda bulunan milletvekili, Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan davete uymazsa evrak üzerinde karar verilir.

Son söz her halde savunmanındır.

Dokunulmazlığının kaldırılmasını üyenin bizzat istemesi yeterli değildir.

İKİNCİ BÖLÜM

Üyeliğin Düşmesi

Üyeliğin düşmesi

MADDE 135- İstifa eden, Türkiye Büyük Millet Meclisine seçilmeye engel bir suçtan dolayı hüküm giyen, kısıtlanan, üyelikle bağdaşmayan bir hizmeti sürdürmekte ısrar eden, Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içinde toplam beş birleşim günü katılmayan milletvekilinin üyeliği, 136, 137 ve 138 inci maddelere göre düşer.

Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan olarak atanan milletvekillerinin üyeliği sona erer.

Üyelikten istifa, hükümlülük ve kısıtlanma

MADDE 136- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden istifa eden milletvekilinin istifa yazısının gerçekliği Başkanlık Divanınca yedi gün içinde incelenip tespit edildikten sonra üyeliğinin düşmesine Genel Kurulca görüşmesiz karar verilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğine seçilmeye engel bir suçtan dolayı kesin hüküm giyen veya kısıtlanan milletvekili hakkındaki kesinleşmiş mahkeme kararının Genel Kurulun bilgisine sunulmasıyla üyelik sıfatı sona erer.

Milletvekilliği ile bağdaşmayan bir görevi sürdürme

MADDE 137- Anayasanın 82 nci maddesinde ve kanunlarda milletvekilliği ile bağdaşamayacağı belirtilen herhangi bir hizmeti veya görevi sürdürmekte ısrar eden üyelerin durumu Başkanlık Divanınca incelenir. Sonuç, Başkanlık Divanı kararı olarak Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyona gönderilir.

Karma Komisyon, yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasındaki usullere göre durumu inceleyerek bir rapor hazırlar.

Bu rapor, Genel Kurulda görüşülür. Üyelik sıfatının düşmesi söz konusu olan milletvekili, isterse Karma Komisyonda ve Genel Kurulda kendisini savunur veya bir üyeye savundurur. Son söz her halde savunmanındır.

Üyeliğin düşmesi, Genel Kurulda gizli oyla karara bağlanır. Oylama, Karma Komisyon raporu üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasından itibaren yirmidört saat geçmeden yapılamaz.

Milletvekillerinin devamsızlığı

MADDE 138- Bir milletvekili Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içinde toplam beş birleşim günü katılmazsa devamsızlığı Başkanlık Divanınca tespit edilir ve Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyona gönderilir.

Karma Komisyon, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasındaki hükümlere göre durumu inceler ve raporunu hazırlar.

Bu raporu görüşen Genel Kurul devamsızlık sebebiyle milletvekilliğinin düşmesi gerektiğine üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karar verirse, üyeliği düşer. Üyeliğinin düşmesi istenen milletvekili isterse Karma Komisyonunda ve Genel Kurulda kendisini savunur veya bir üyeye savundurur. Son söz her halde savunmanındır.

Oylama, Karma Komisyon raporu üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasından itibaren yirmidört saat geçmeden yapılamaz.

ONUNCU KISIM

Oylamalar ve Seçimler

BİRİNCİ BÖLÜM

Oylamalar

Oylama şekilleri

MADDE 139- Oylama üç şekilde yapılır:

1. İşaretle oylama;
2. Açık oylama;
3. Gizli oylama.

İşaretle oylama üyelerin el kaldırması; tereddüt halinde ayağa kalkmaları; beş üyenin ayağa kalkarak teklif etmesi halinde de salonda olumlu ve olumsuz oy verenlerin ikiye bölünerek sayılmaları suretiyle yapılır.

Açık oylama, üzerinde milletvekillerinin ad ve soyadlarıyla seçim çevrelerinin yazılı olduğu oy pusulalarının kutuya atılması veya elektronik oylama mekanizmasının çalıştırılması yahut ad cetvelinin okunması üzerine adı okunan milletvekilinin ayağa

kalkarak “kabul”, “çekimser” veya “ret” kelimelerinden birini yüksek sesle söylemesi ve böylece açıkladığı oyunun kâtip üyelerce kaydedilmesi suretiyle olur.

Oy pusulalarının toplanması kürsüde bulunan bir kutuya oy pusulalarının atılması suretiyle olabileceği gibi kutuların özel görevliler tarafından sıralar arasında dolaştırılması suretiyle de yapılabilir. Açık oylama şekillerinden birine başvurulması, Genel Kurulun kararına bağlıdır.

Gizli oylama, üzerinde hiçbir işaret bulunmayan yuvarlakların kürsüden kutuya atılması suretiyle yapılır.

Beyaz yuvarlak olumlu, yeşil yuvarlak çekimser ve kırmızı yuvarlak olumsuz oy anlamına gelir.

İşaretle oylamanın yapılacağı haller

MADDE 140- Anayasada, kanunlarda ve İçtüzükte açık veya gizli oylama yapılmasının zorunlu olduğu belirtilmeyen bütün hususlarda kaide olarak işaret oyuna başvurulur.

İçtüzükte işaret oyuyla halledileceği belirtilen hususlarda, oylamaların işaretle yapılması zorunludur.

İşaretle oylamada usul

MADDE 141- İşaret oyuna başvurulması gereken hallerde Başkan oylama yapılacağını bildirerek önce oya sunulan hususu kabul edenlerin, sonra kabul etmeyenlerin el kaldırmasını ister.

Kâtip üyeler, kendi oylarını Genel Kuruldaki oyların sayımı bittikten sonra Başkana bildirirler.

Oylama sonucu, Başkan tarafından Genel Kurula “kabul edilmiştir” veya “kabul edilmemiştir” demek suretiyle ilân olunur.

İşaretle oylama sırasında oya sunulan hususun lehinde ve aleyhinde el kaldıranları, Başkan ile kâtip üyeler beraberce sayarak tespit ederler. Aralarında anlaşamadıkları veya oyları tespit edemedikleri hallerde, Başkan, oylamanın ayağa kalkmak suretiyle tekrarlanacağını bildirir.

Ayağa kalkmak suretiyle oylamaya başvurulmasından hemen sonra bir arada ayağa kalkan beş milletvekili sonucun açıkça anlaşılmadığı gerekçesiyle oylamanın tekrarlanmasını isterlerse, oylama salonda ikiye bölünmek suretiyle yeniden yapılır.

Açık oylamanın zorunlu olduğu haller

MADDE 142- Merkezî yönetim bütçe kanun teklifleri, merkezî yönetim bütçe kanununda değişiklik yapılmasına, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ek ödenek verilmesine veya bu idarelerin bütçeleri arasında ödenek aktarması yapılmasına dair kanun teklifleri ile geçici bütçe kanun tekliflerinin tümü; vergi, resim ve harçlar konulmasına, kaldırılmasına, eksiltilmesine veya artırılmasına dair kanun tekliflerinin tümü; merkezî yönetim kesinhesap kanunu teklifleri; milletlerarası andlaşmaların onaylanması; bu andlaşmalara katılma veya bu andlaşmaların belli hükümlerinin yürürlüğe konması hakkındaki katılma bildirilerinin yapılmasının uygun bulunması hakkındaki kanun tekliflerinin tümü; uzun vadeli kalkınma planının tümü ve bu İçtüzüğün emredici hükümleriyle belirtilen diğer hususların oylanması açık oylama ile yapılır.

Açık oylama istemi

MADDE 143- Anayasa, kanunlar ve İçtüzük gereğince işaret oyuna yahut gizli oya başvurulması zorunlu olmayan hallerde açık oylama yapılması en az yirmi milletvekilinin yazılı istemine bağlıdır.

Bu husustaki önergelerin, oylamaya geçilmeden önce Başkanlığa verilmiş olması gereklidir. Başkan, oylamaya geçmeden önce, açık oy istemi olduğunu bildirir ve önerge sahiplerinden en az yirmisinin Genel Kurul salonunda bulunup bulunmadığını tespit eder.

Oylamaya ilk olarak açık oy isteminde bulunan üyelerden başlanır. Önerge sahiplerinden en az yirmisi Genel Kurul salonunda bulunmaz veya noksan imza herhangi bir milletvekili tarafından kabul edilmez veya oylamaya katılmazlarsa, açık oylama istemi düşer.

Açık oylama önergesinde imzası bulunanlardan en az yirmi milletvekilinden herhangi birinin oyunu kutuya atmadığı tasnif sonunda anlaşılırsa, yapılan oylama, işaret oyu niteliğinde işlem görür.

Açık oylama sırasında basılı oy pusulası bulunmayan milletvekili bir beyaz kâğıt üzerine adını ve seçim çevresini yazıp imzalamak suretiyle oyunu kullanabilir.

Açık oylamanın sonuçlanması

MADDE 144- Açık oylamada oylama işleminin sona erdiği Başkanlıkça bildirildikten sonra, hiçbir milletvekili oyunu kullanamaz.

Oyların sayımı ve dökümü kâtip üyelerce yapılır ve tutanakla tespit edilen sonuç aynı oturumda Başkan tarafından ilan olunur.

Birden fazla açık oylamanın bir arada yapılması

MADDE 145- Birden fazla husus hakkında açık oylama yapılması gerekiyorsa, açık oylama işlemleri, oy pusulalarının değişik kutulara aynı zamanda atılması suretiyle de yapılabilir.

Başkanın gerekli görmesi halinde açık oylama oturumun sonuna veya haftanın belli bir gününe bırakılabilir. Ancak, muhtevası itibariyle çelişki doğurması muhtemel maddeler ayrı ayrı oylanır.

Karar yeter sayısı

MADDE 146- Oya konulan bütün hususlar, Anayasada, kanunlarda veya İctüzükte ayrıca hüküm yoksa, toplantıya katılan milletvekillerinin salt çoğunluğuyla kararlaştırılır. Salt çoğunluk belli bir sayının yarısından az olmayan çoğunluktur.

İşaretle oylamada olumlu oylar, olumsuz oylardan fazlaysa, oya konan husus kabul edilmiş; aksi halde, reddedilmiş olur. Genel Kurulda bulunup da oya katılmayanlar yeter sayıya dahil edilirler.

Gizli oylama

MADDE 147- Anayasa veya kanun gereğince açık oylamanın zorunlu bulunduğu hallerde veya İctüzüğün işaret oyuyla hallinin zorunlu olduğunu belirttiği konularda yahut açık oylamanın İctüzük uyarınca istem üzerine yapıldığı hallerde, gizli oylama yapılmaz.

Yukarıdaki fıkra yazılı haller dışında gizli oylama yapılabilmesi için yirmi milletvekilinin bir önerge ile, gizli oylama yapılmasını istemesi ve bu istemin Genel Kurulca kabulü lâzımdır. Karar görüşmesiz işaret oyuyla alınır.

Gizli oylama usulü

MADDE 148- Milletvekillerine, beyaz, yeşil ve kırmızı renkte üç yuvarlak birden verilir. Bunlardan oy olarak kullanılacak yuvarlak, bunun için gösterilen kutuya atılır. Diğer iki yuvarlak ayrıca belirtilen yere bırakılır.

Oylamanın manasının belirtilmesi

MADDE 149- Gereken hallerde Başkan oylamadan önce verilecek oyların ne anlama geldiğini kısaca belirtebilir.

Her oylamadan önce milletvekilleri zil çalınmak suretiyle çağrılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Seçimler

Seçimlerde usul

MADDE 150- Genel Kurul ve komisyonlarda seçimler, kanun ve İçtüzükte belirtilmiş başka bir usul yoksa, alfabe sırasıyla adları okunan milletvekillerinin oylarını kürsüdeki kutuya atmaları suretiyle yapılır.

Sayım ve döküm işi ad çekmek suretiyle tespit edilecek beş üyeli bir tasnif komisyonu tarafından yerine getirilir. Bu komisyonun oylama sonuçlarına ait raporu, aynı oturumda Başkan tarafından Genel Kurula açıklanır.

Seçimlerde milletvekilleri zil çalma suretiyle çağrılır.

ONBİRİNCİ KISIM

Devam ve İzin

Devamsızlık ve izin

MADDE 151- Genel Kurulda veya komisyonlarda yapılan yoklama veya açık oylamalarda özürsüz veya izinsiz olarak bulunmayan milletvekili o birleşimde yok sayılır.

Başkan yazıyla başvuran bir milletvekiline on günü aşmamak üzere izin verebilir.

Daha uzun süreli izinler için, Başkanlık Divanının sunuşlar arasında yer alacak teklifi üzerine, Genel Kurul, görüşmesiz ve işaretle oylama suretiyle karar verir.

Devamsızlık cetveli

MADDE 152- Başkanlık Divanı milletvekillerinin Genel Kurul veya komisyon çalışmalarına katılmadığı günleri gösterir bir cetvel düzenleyerek bu cetvelin ilgili üyelere ait kısımlarını özel surette kendilerine gönderir.

Cetvele itirazı olan milletvekili aldığından başlayarak yedi gün içinde yazı ile itiraz edebilir.

Başkanlık Divanı itirazı inceler; gerekiyorsa ilgili üyeden bilgi ve belge ister, bundan sonra varacağı sonuca göre devamsızlık cetveli yayımlar.

Devamsızlık cetveli bir yasama yılı içinde en az üç defa yayımlanır.

Devamsızlığın müeyyidesi

MADDE 153- Bir yasama yılı içinde izinsiz veya özürsüz olarak toplam kırkbeş birleşimden fazla yok sayılan milletvekilinin yolluklarının üç aylığı kesilir.

İki ay için izin alanların ödenek ve yollukları

MADDE 154- Bir yasama yılı içinde aralıksız olarak iki ay veya daha fazla izin almış olan milletvekillerine ödenek ve yolluklarının verilebilmesi, Genel Kurulun kararına bağlıdır. Genel Kurul, bu konudaki kararını, Başkanlık Divanının sunuşlar arasında yer alacak teklifi üzerine görüşmesiz ve işaretle oylama suretiyle verir.

ONİKİNCİ KISIM

Tutanaklar

Tutanak neveleri, tutulması ve tutanakta düzeltme

MADDE 155- Genel Kurulda, tam ve özet olmak üzere, iki türlü tutanak tutulur.

Tam tutanak, ses alma makinesinin yardımıyla stenolar ve İçtüzüğün gerektirdiği hallerde kâtip üyeler tarafından tutulur.

Bunlar, tutanak dergisinde yayımlanır.

Tam tutanağın bastırılıp dağıtılmasından başlayarak onbeş gün içinde ilgililer, gereken düzeltmelerin yapılması için Başkanlığa yazıyla başvurabilirler.

Bu başvurma üzerine, Başkanlık Divanı, gereken incelemeyi yapar. Başkanlık Divanı düzeltme istemini haklı görürse, bir düzeltme yayımlanır ve ait olduğu tutanak dergisine eklenir.

Bir yasama yılının son birleşiminin tutanak özeti kâtip üyeler tarafından hemen orada yazılarak o birleşimin sonunda okunur.

Bu halde düzeltmeler okunma sonunda yapılır.

Son birleşim tutanağında milletvekilleri tarafından yapılacak düzeltmeler ilk çıkacak Tutanak Dergisinde yayımlanır.

ONÜÇÜNCÜ KISIM

Disiplin Cezaları

Disiplin cezalarının neveleri

MADDE 156- Milletvekillerine verilebilecek disiplin cezaları şunlardır:

1. Uyarma;
2. Kınama;
3. Meclisten geçici olarak çıkarma.

Uyarma

MADDE 157- Uyarma cezasını gerektiren haller şunlardır:

1. Söz kesmek;
2. Sükûneti ve çalışma düzenini bozmak;
3. Şahsiyatla uğraşmak.

Uyarma cezasının verilmesi

MADDE 158- Uyarma cezası verilmesinin gereğini takdir ve yerine getirme yetkisi, Başkana aittir.

Uyarma cezası alan milletvekili kendisini savunmak için söz isterse, bu üyeye oturumun veya birleşimin sonunda söz verilir. Başkan, gerekirse, daha önce söz verebilir.

Başkan, milletvekilinin açıklamasını yeterli görmezse, uyarma cezasını kaldırmaz; yeterli görürse, uyarma cezasını kaldırdığını bildirir.

Bir milletvekili aynı birleşimde iki defa uyarma cezası alırsa, durum, tutanak özetinde belirtilir.

Söz söylemekten yasaklama

MADDE 159- Aynı birleşimde iki defa uyarma cezası alan milletvekilinin o birleşimin sonuna kadar söz söylemesi Başkanın teklifi üzerine, Genel Kurulca görüşmesiz ve işaret oyu ile yasaklanabilir.

Kınama

MADDE 160- Kınama cezasını gerektiren haller şunlardır:

1. Aynı birleşimde iki kere uyarma cezası aldığı halde bunu gerektiren hareketten vazgeçmemek;
2. Bir ay içinde üç kere uyarma cezasına uğramış olmak;
3. Kaba ve yaralayıcı sözler sarf etmek ve hareketler yapmak;

4. Türkiye Büyük Millet Meclisi bina, tesis, eklenti ve arazisine silahlı olarak girmek;

5. Mecliste gürültü ve kavgaya sebep olmak veya Meclisin görevini yerine getirmesini önlemek için toplu bir harekete girişilmesine önayak olmak;

6. Genel Kurulun çalışma düzenini ve huzurunu bozucu döviz, pankart ve benzeri materyali getirmek ve kullanmak.

Meclisten geçici çıkarma

MADDE 161- Meclisten geçici olarak çıkarma cezası aşağıdaki hallerde verilir:

1. Aynı birleşim sırasında üç kere kınama cezasına uğramak;

2. Bir ay içinde beş kere kınama cezası almak;

3. Görüşmeler sırasında Cumhurbaşkanına, Türkiye Büyük Millet Meclisine, Başkanına, Başkanlık Divanına, Başkanlık görevini yerine getiren Başkanvekiline, milletvekiline, Türk Milletinin tarihine ve ortak geçmişine, Anayasanın ilk dört maddesinde çerçevesi çizilen Anayasal düzene hakaret etmek ve sövmek, Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü esasında Anayasada düzenlenen idari yapısına aykırı tanımlamalar yapmak;

4. Görüşmeler sırasında halkı veya Devlet kuvvetlerini yahut kamu organ, kuruluş ve görevlilerini kanun dışı hareketlere, ayaklanmaya veya Anayasa hükümlerini bozmaya teşvik veya tahrik etmek;

5. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna ve komisyonlara silahlı olarak girmek;

6. Meclis yapıları yahut eklentileri içinde yasak bir eylemde bulunmak;

7. Fiili saldırıda bulunmak.

Meclisten geçici çıkarma cezasının sonuçları

MADDE 162- Meclisten geçici olarak çıkarma cezası, en çok üç birleşim için verilir.

Bu ceza, verilir verilmez derhal yerine getirilir. Bu cezaya uğrayan milletvekili cezasının yerine getirilmesine karşı gelirse, Başkan, oturumu derhal kapatarak o milletvekilinin salondan çıkartılmasını idare amirlerinden ister.

Bu cezaya çarptırılan milletvekili, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Genel Kurul, komisyon, Başkanlık Divanı ve Danışma Kurulu çalışmalarına cezası süresince katılamaz.

Disiplin cezalarında savunma, özür dileme ve kesinti

MADDE 163- Kınama ve geçici olarak Meclisten çıkarma cezaları Başkanın teklifi üzerine Genel Kurulca görüşmesiz, işaret oyu ile kararlaştırılır.

Böyle bir cezaya uğratılması teklif edilen milletvekilinin savunmasını yapmak yahut bunu bir arkadaşına yaptırmak hakkıdır.

Kınama ve geçici olarak Meclisten çıkarma cezaları, tutanak özetine geçirilir.

Geçici olarak Meclisten çıkarma cezasına uğrayan bir milletvekili izin alıp kürsüden açıkça af dilerse izleyen birleşimden itibaren Meclise girmek hakkını kazanır.

Kınama cezasına çarptırılan milletvekilinin bir aylık ödenek ve yolluğunun üçte biri, Meclisten geçici olarak çıkarma cezasına çarptırılan milletvekilinin bir aylık ödenek ve yolluğunun üçte ikisi kesilir.

Disiplin cezaları Cumhurbaşkanı yardımcıları veya bakanlar hakkında da uygulanır.

ONDÖRDÜNCÜ KISIM

Kolluk İşleri

Kolluk tedbirleri

MADDE 164- Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisine ait bina, bahçe ve arsaların iç ve dış güvenliğiyle ilgili tertip ve tedbirleri almakla yükümlüdür.

Güvenlik için tahsis edilen kuvvet, ancak Başkanın emri altındadır.

Silah taşıma yasağı

MADDE 165- Türkiye Büyük Millet Meclisi bina, bahçe, arsa ve eklerine silahla girmek yasaktır. Emniyet kuvvetlerindeki görevlilerle Başkanın istemi üzerine çağırılan silahlı kuvvetler ve güvenlik kuvvetleri mensupları hakkında bu hüküm uygulanmaz.

Bu hükme aykırı hareket edenler Başkanlıkça derhal dışarı çıkartılır.

Çalışma salonlarına girme yasağı ve ziyaretçiler

MADDE 166- Genel Kurul salonu ile komisyon odalarına Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatında görev yapan ve komisyon ile Genel Kurul çalışmaları ile ilgili çalışanlardan, Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakan ve yasama çalışmalarına katkı sağlamak amacıyla kurumlarınca görevlendirilen kamu görevlilerinden ve çağırılan uzmanlardan başka kimselerin girmesi yasaktır.

Girenler Başkanlıkça dışarı çıkartılır.

Ziyaretçilerin ziyaret usulleri bir yönetmelik ile düzenlenir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi eski üyeleri

MADDE 167- Türkiye Büyük Millet Meclisi eski üyeleri, yasama, ödenek ve yolluk, Genel Kurul ve parti grup toplantılarına girme hakları dışında kalan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine tanınan bütün haklardan yararlanırlar.

Basın

MADDE 168- Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul ve komisyonlarındaki çalışmaları takip edecek basın ve yayın mensuplarına, Başkanlıkça özel bir giriş kartı verilir. Bu kartı taşımayan basın ve yayın mensupları, Türkiye Büyük Millet Meclisinde basına ayrılan yerlere giremezler. Bu özel kartlarla ilgili esaslar, Başkanlık Divanınca kararlaştırılır.

Türk ve yabancı basın ve yayın mensuplarına özel dinleme locaları ve çalışma büroları ayrılması, Meclis binasının diğer kısımlarına girebilmeleri ve basın ve yayın mensuplarına ilişkin sair hususlar, Başkanlık Divanınca hazırlanacak bir yönetmelik ile düzenlenir.

Dinleyiciler

MADDE 169- Dinleyiciler, birleşimin devamı süresince kendilerine ayrılan yerlerde sükûnet içinde ve Genel Kurulun vakarına uygun bir şekilde oturmak zorundadırlar.

Dinleyiciler görüşmelerde, kabul veya ret yönünde söz, alkış yahut herhangi bir hareketle kendi düşüncelerini ortaya koyamazlar.

Bu yasağa uymayanlar, o yerin düzenini korumakla görevli olanlar tarafından hemen dışarı çıkarılırlar.

Türkiye Büyük Millet Meclisi içinde suç işlenmesi

MADDE 170- Türkiye Büyük Millet Meclisi bina, bahçe ve arsaları içinde milletvekilleri ile Cumhurbaşkanlığı yardımcıları ve bakanlardan başka bir kimse bir suç işler ve bu suç savcılığın kendiliğinden kovuşturma açamayacağı fiillerden olursa, görevliler sanığı dışarı çıkartır.

Eğer suç, savcılığın kendiliğinden kovuşturma açabileceği fiillerden ise, sanık hemen savcılığa teslim edilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin suç işlemeleri halinde Anayasanın 83 üncü maddesindeki hükümlere göre işlem yapılır.

ONBEŞİNCİ KISIM

Türkiye Büyük Millet Meclisinin İç Hizmetleri

BİRİNCİ BÖLÜM

İdarî İşler

İç hizmetlere dair mevzuat

MADDE 171- Türkiye Büyük Millet Meclisinin iç hizmetleri, kanunlara ve bu İçtüzüğe uygun olarak yürütülür.

Anayasaya, kanuna ve İçtüzüğe uygun olmak şartıyla Başkanlık Divanı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin iç hizmetlerine ait olmak üzere düzenleyici kararlar alabilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin heyetle temsili

MADDE 172- Türkiye Büyük Millet Meclisinin temsil edilmesi gereken yurt içindeki törenlerde, Başkan veya Başkanlık Divanı üyeleri Türkiye Büyük Millet Meclisi adına hazır bulunur.

Böyle bir törene Türkiye Büyük Millet Meclisi adına bir heyet gönderilmesi gerektiği takdirde, bu heyet üyelerinin sayısı, Başkan tarafından tespit edilir. Bu heyette her siyasî parti grubundan en az bir milletvekili bulunur. Bu heyete, Başkan veya göstereceği başkanvekillerinden birisi başkanlık eder.

Türkiye Büyük Millet Meclisi kütüphane ve arşivinden faydalanma

MADDE 173- Türkiye Büyük Millet Meclisi kütüphane ve arşivinden faydalanma şartları, Başkanlık Divanınca onaylanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Milletvekilliği ile İlgili Belgeler ve İşaretler

Hal tercümesi varakası

MADDE 174- Milletvekilleri Meclise katıldıkları ilk günlerde Başkanlığa birer hal tercümesi varakası verirler.

Bu varakada milletvekilinin:

1. Soyadı ve adı;
2. Baba adı;
3. Doğduğu tarih ve yer;
4. İkametgâhı;
5. Tahsil derecesi; bildiği yabancı diller; varsa ihtisası, ilmi rütbeleri, madalya ve nişanları ile eserleri;
6. Mesleği;
7. Evli olup olmadığı; eşinin adı; varsa çocuklarının sayısı ve adları;

İle gerekli diğer hususlar yazılır.

Sonradan olacak değişiklikler, milletvekili tarafından yazıyla Başkanlığa bildirilir.

Milletvekilleri, ayrıca, kanunlar gereğince doldurmaları gereken diğer belgeleri ve mal bildirimini Başkanlığa verirler.

Tanıtıcı belgeler

MADDE 175- Milletvekillerine, bir kimlik cüzdanı, rozet, hamail ve bindikleri vasıtayı tanıtıcı plâka veya işaret verilir.

Milletvekilliğiyle ilgili belge ve işaretlerin nitelikleriyle nerelerde kullanılacağı, Başkanlık Divanınca yapılacak bir yönetmelikte tespit olunur.

Eski milletvekillerine de rozet ve şekli Başkanlık Divanınca tespit edilecek ayrı bir kimlik cüzdanı verilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Malî İşler

Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesinin hazırlanması

MADDE 176- Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçe tasarısı idare amirleri tarafından hazırlanıp Başkanlığa sunulur. Bütçe tasarısı Başkanlık Divanınca incelenerek son şeklini alır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesinin sadece Türkiye Büyük Millet Meclisi hizmetlerine dair maddelerinden yapılacak harcamalarla ilgili verile emirleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından imzalanır.

Hangi verile emirlerinin kendi yerine idare amirleri tarafından imzalanacağını, Başkan takdir eder.

Bina, bahçe ve arsaların yapım, imar ve onarımı hakkındaki kararlar, Başkanlık Divanınca alınır.

Harcamaların denetimi

MADDE 177- Hesapları İnceleme Komisyonu, Genel Kurulca kabul edilen Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesiyle Meclise bağlı bütçelerin tatbikatına nezaret eder.

Saymanlığın denetlenmesi yılda altı defadan az olamaz.

Komisyon, söz konusu incelemelerinin sonucunu bir raporla Genel Kurula sunar.

Harcamaların vize edilmesi

MADDE 178- Verile emirleri, Hesapları İnceleme Komisyonu Denetçi Üyesi tarafından harcamanın yapılmasından önce vize edilir.

Denetçinin özürlü olması halinde, bu görevi, komisyonun Sözcüsü yapar.

Hesapları İnceleme Komisyonu Denetçi Üyesi veya onun izinli veya özürlü olması halinde Sözcüsü, tatil ve araverme sırasında Ankara'da bulunur.

Eşya ve demirbaşların denetlenmesi

MADDE 179- Türkiye Büyük Millet Meclisi eşya ve demirbaş defterleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi idare amirleri tarafından tutulur ve Hesapları İnceleme Komisyonuna sunulur.

Komisyon, mevcut eşya ve demirbaşları, kurul halinde denetler ve bahis konusu defterleri inceleyerek, raporunu, Genel Kurula sunar.

Kesinhesap

MADDE 180- Hesapları İnceleme Komisyonu, her malî yılın sonunda, Türkiye Büyük Millet Meclisine ait geçen yıl bütçesinin kesinhesabını bir raporla birlikte Genel Kurula sunar.

Genel Kurul bu rapora bilgi edinmekle yetinir.

ONALTINCI KISIM

Çeşitli Hükümler

İçtüzüğün değiştirilmesi

MADDE 181- İçtüzükte değişiklik yapılmasını öngören teklifler, milletvekillerince yapılabilir. Bunlar hakkında, kanun teklifleri hakkındaki hükümler uygulanır.

Bu teklifler, Anayasa Komisyonunda incelendikten sonra, bu Komisyonun raporu esas olmak üzere, Genel Kurulda görüşülür ve sonuçlandırılır.

Anayasa Komisyonu, İçtüzükte gördüğü boşluk ve aksaklıkları ve bunların doldurulması ve düzeltilmesi için uygun gördüğü tedbirleri, bir rapor halinde Meclis Başkanlığına sunar. Bu rapordaki görüşler Başkanlık Divanınca da benimsenirse, Meclis Başkanı İçtüzükte gerekli değişiklik tekliflerinin yapılması için Genel Kurulu uyarır.

İçtüzük değişiklikleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi kararı olarak Resmî Gazetede yayımlanmakla yürürlüğe girer; kararda, ileriye ait başkaca bir yürürlük tarihi de gösterilebilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi kararlarının yayımlanması ve yürürlüğe girmesi

MADDE 182- Bu İçtüzükte bahis konusu Başkanlık Divanı tarafından hazırlanan yönetmelikler ve düzenleyici kararlar Resmî Gazetede yayımlanmakla yürürlüğe girer; kararda ileriye ait başkaca bir yürürlük tarihi de gösterilebilir.

Meclis kararları ile Meclisin yaptığı seçimlerin sonuçlarından ve Başkanlık Divanı kararlarından hangilerinin Resmî Gazetede yayımlanacağı Başkanlık Divanının hazırlayacağı bir yönetmelikte belirtilir.

Sürelerin tatil ve araverme sırasında işlememesi

MADDE 183- Bu İçtüzükte gösterilen s reler, aksi, Anayasa, kanun veya İçtüzükte belirtilmedikçe, tatil ve araverme sırasında i lemez.

ONYEDİNCİ KISIM

Son Hükümler

Dahil  Nizamnamenin yürürlükten kalkması

MADDE 184- Anayasanın 3 üncü geçici maddesi gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisinde uygulanan 1 Kasım 1956 tarihli Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahil  Nizamnamesi işbu T z   n yürürlüğe girmesi tarihinde yürürlükten kalkar.

Yürürlük

MADDE 185- Bu İçtüzük, 1 Eylül 1973 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 186- Bu İçtüzük, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.

**5.3.1973 TARİHLİ 584 KARAR NUMARALI
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İÇTÜZÜĞÜNDE
YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERE İLİŞKİN
AÇIKLAMA NOTU**

- 14.6.1973 tarihli 586 numaralı Kararla, İktüzüğün 143'üncü maddesi değiştirilmiştir.

- 17.3.1977 tarihli 641 numaralı Kararla, İktüzüğün 20'nci maddesi değiştirilmiştir.

- 4.4.1977 tarihli 643 numaralı Kararla, İktüzüğün 93'üncü maddesi değiştirilmiştir.

- 19.9.1978 tarihli 674 numaralı Kararla, İktüzüğün 19'uncu maddesi değiştirilmiştir.

- 20.2.1992 tarihli 163 numaralı Kararla, İktüzüğün 20'nci maddesi değiştirilmiştir.

- 16.5.1996 tarihli 424 numaralı Kararla, İktüzüğün 1'inci, 2'nci, 3'üncü, 4'üncü, 6'ncı, 8'inci, 9'uncu, 11'inci, 12'nci, 14'üncü, 16'ncı, 17'nci, 18'inci, 19'uncu, 21'inci, 22'nci, 25'inci, 29'uncu, 32'nci, 36'ncı, 41'inci, 43'üncü, 47'nci, 48'inci, 49'uncu, 50'nci, 55'inci, 56'ncı, 57'nci, 58'inci, 61'inci, 63'üncü, 64'üncü, 65'inci, 71'inci, 72'nci, 77'nci, 82'nci, 86'ncı, 98'inci, 99'uncu, 100'üncü, 102'nci, 106'ncı, 115'inci, 117'nci, 120'nci, 123'üncü, 131'inci, 137'nci, 138'inci, 140'ıncı, 141'inci, 143'üncü, 144'üncü, 147'nci, 148'inci, 152'nci, 153'üncü, 155'inci, 156'ncı, 157'nci, 158'inci, 160'ıncı ve 162'nci maddelerinde geçen bazı ibare, kelime, yıl ve sayılar ile adı ve 5'inci, 7'nci, 10'uncu, 11'inci, 14'üncü, 20'nci, 23'üncü,

25'inci, 27'nci, 38'inci, 60'ıncı, 79'uncu, 88'inci, 91'inci, 92'nci, 94'üncü, 96'ncı, 97'nci, 103'üncü, 104'üncü, 107'nci, 112'nci, 113'üncü ve 114'üncü maddeleri değiştirilmiş; 21'inci, 32'nci, 57'nci, 77'nci, 83'üncü, 105'inci, 137'nci, 144'üncü, 147'nci ve 149'uncu maddelerinde geçen bazı kelime, cümle ve ibareler ile 24'üncü maddesi metinden çıkarılmış; 43'üncü, 50'nci, 52'nci ve 55'inci maddelerine bazı kelime, cümle ve ibareler ile yeni madde olarak 89'uncu, 90'ıncı, 91'inci, 107'nci, 108'inci, 109'uncu, 110'uncu, 111'inci, 112'nci, 113'üncü, 114'üncü, 115'inci, 116'ncı, 117'nci, 118'inci, 119'uncu, 120'nci, 121'inci, 122'nci, 126'ncı, 127'nci, 128'inci, 129'uncu ve 130'uncu maddeler eklenmiş, diğer madde numaraları teselsül ettirilmiş ve atıflar düzeltilmiştir.

- 7.2.2001 tarihli 713 numaralı Kararla, İçtüzüğün 60'ıncı, 79'uncu, 81'inci, 83'üncü, 87'nci ve 91'inci maddeleri değiştirilmiştir.

- 10.12.2002 tarihli 750 numaralı Kararla, İçtüzüğün 81'inci ve 87'nci maddeleri değiştirilmiştir.

- 10.4.2003 tarihli 766 numaralı Kararla, İçtüzüğün 10'uncu, 35'inci, 81'inci, 91'inci, 92'nci, 108'inci, 110'uncu, 112'nci ve 115'inci maddeleri değiştirilmiştir.

- 30.6.2005 tarihli 855 numaralı Kararla, İçtüzüğün 91'inci maddesi değiştirilmiştir.

- 31.1.2007 tarihli 884 numaralı Kararla, İçtüzüğün 91'inci maddesi değiştirilmiştir.

- 2.6.2007 tarihli 894 numaralı Kararla, İ t z    n 77'nci maddesi de i tirilmi tir.

- 9.10.2007 tarihli 902 numaralı Kararla, İ t z    n 10'uncu, 11'inci ve 20'nci maddeleri de i tirilmi tir.

- 13.11.2013 tarihli 1052 numaralı Kararla, İ t z    n 56'ncı maddesi de i tirilmi tir.

- 27.7.2017 tarihli 1160 numaralı Kararla, İ t z    n 3'üncü, 19'uncu, 37'nci, 54'üncü, 56'ncı, 57'nci, 58'inci, 63'üncü, 73'üncü, 81'inci, 87'nci, 102'nci, 143'üncü, 160'ıncı, 161'inci ve 163'üncü maddeleri de i tirilmi tir.

- 9.10.2018 tarihli 1200 numaralı Kararla, İ t z    n 2'nci, 3'üncü, 7'nci, 17'nci, 19'uncu, 21'inci, 23'üncü, 24'üncü, 26'ncı, 29'uncu, 30'uncu, 31'inci, 32'nci, 34'üncü, 35'inci, 36'ncı, 37'nci, 38'inci, 39'uncu, 40'ıncı, 42'nci, 49'uncu, 51'inci, 52'nci, 59'uncu, 60'ıncı, 61'inci, 62'nci, 69'uncu, 70'inci, 73'üncü, 74'üncü, 75'inci, 76'ncı, 77'nci, 78'inci, 79'uncu, 80'inci, 81'inci, 84'üncü, 85'inci, 86'ncı, 87'nci, 88'inci, 89'uncu, 90'ıncı, 91'inci, 92'nci, 93'üncü, 95'inci, 96'ncı, 97'nci, 98'inci, 99'uncu, 100'üncü, 101'inci, 102'nci, 104'üncü, 106'ncı, 107'nci, 108'inci, 109'uncu, 110'uncu, 111'inci, 112'nci, 114'üncü, 116'ncı, 118'inci, 119'uncu, 120'nci, 121'inci, 123'üncü, 124'üncü, 125'inci, 126'ncı, 127'nci, 128'inci, 129'uncu, 130'uncu, 131'inci, 132'nci, 133'üncü, 134'üncü, 135'inci, 138'inci, 142'nci, 155'inci, 163'üncü, 164'üncü, 165'inci, 166'ncı, 169'uncu, 170'inci, 173'üncü, 174'üncü ve 183'üncü maddeleri de i tirilmi tir.

**İÇTÜZÜĞÜN GÖRÜŞÜLDÜĞÜ BİRLEŞİMLERE İLİŞKİN
TUTANAK DERGİSİ BİLGİLERİ**

Dönem	Cilt	Birleşim	Sayfa
3 (MM)	25	110	557
	29	11	254
		13	418:430
		14	435:465
		15	477:506
		16	587:645, 646:701
	30	17	30, 30:62
		18	69:98, 100:144
		19	158:183
		20	188:218, 219:267
		21	275:305, 305:306, 307:323
		22	355:375
		23	414:436
	31	39	154
	32	45	506:527
		46	550
	33	51	134:138
		55	457:473, 473:492
		56	497:546
		57	581:606
	35	72	639:657
	39	127	65:67 (143'üncü madde değişikliği)

Dönem	Cilt	Birleşim	Sayfa
4 (MM)	26	63	119:120 (20'nci madde değişikliği)
		75	348:369 (93'üncü madde değişikliği)
5 (MM)	6	166	631:633, 636:637 (19'uncu madde değişikliği)
19	4	39	291:292 (20'nci madde değişikliği)
20	5	49	154:176
		53	524:581
21	53	50	550:555, 555:593, 594:614, 616
	54	51	45:87, 116:139
		55	315:378
22	1	7	225:229
	11	65	628:660
	90	122	199:261
	145	56	322:341
		57	473:490
	161	120	228:234, 235:250
23	2	5	391:396
24	62	16	45:56, 59:83, 87:88, 90
26	48	117	980:1074
	49	119	52:172
		120	307:338
27	*	5	*

* Bu kısımdaki cilt ve sayfa bilgileri, Tutanak Dergisinin yayımlanmasının ardından tabloya eklenecektir.

